ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI — FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

16 октябрь, пайшанба 1997 йил №121 (471)

Сешанба , пайшанба ва шанба кунлари чиқади

Расмий хабарлар

Кеча Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Тошкент трактор заводида ташкил этилган Американинг «Кейск» корпорацияси қишлоқ хўжалиги техникалари кўргазмасини кўздан кечирди.

***

Кеча Тошкентда Орол денгизи ҳавзаси муаммоларига бағишланган халқаро учрашув бошланди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И.Жўрабеков учрашув қатнашчиларига Республика Президенти, Оролни қутқариш халқаро фонди раиси Ислом Каримовнинг табригини ўқиб эшиттирди.

МАШИНАЛАР ШАРОФАТИ

Шуманой туманидаги Уринбосар Кўккўзов номидаги деҳқон фермер хўжаликлари аъзолари бирлашмаси бу йил ҳам техникалардан фойдаланишда Оролбўйи минтақасидаги пахтакор хўжаликларга ибрат кўрсатишди. Натижада 2 минг 30 гектарнинг ҳар бир гектаридан салкам 20 центнердан, жами 4 минг 100 тонна юқори сифатли хомашё териб олиниб, йиллик режа муддатидан олдин ортиғи билан уддаланди. Эришилган ютуққа мавжуд 22 та пахта териш машиналарини бошқарган «зангори кема» дарғаларининг барчаси муносиб улуш қўшди. Айниқса, С.Бердиев, У.Байтушев, М.Тожигалиев, Т.Мамедовларнинг ҳар бири 80 тоннадан пахта териб беришиб, бошқа механик-ҳайдовчиларга намуна бўлишди.

Иш унумининг юқори бўлишида дала меҳнаткашларига етарли шароитлар яратиб берилгани муҳим омил бўлди. Шунингдек, Ўзбекистон республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан терилган ҳар бир килограмм пахтага 3,5 сўмдан ўз вақтида бериб борилиши суръатга суръат қўшмоқда. Ҳозиргача теримчи ва механик-ҳайдовчиларга 11 миллион сўмга яқин пул берилди.

Пешқадам хўжалик аъзолари далаларда мавжуд пахта ҳосилини тез-у соз йиғиштириб олиш ҳаракатини бир зум ҳам бўшаштирмаган ҳолда келаси йилнинг мўл ҳосилига ҳам пухта тараддудлар кўришаяпти.

Абду РАҲМОН, «Ишонч» мухбири. Қорақалпоғистон Республикаси.

1997 йил - инсон манфаатлари йили

СИЛЖИШЛАР БОР

Ромитан асл деҳқонлари, миришкор боғбонлари, уста пахтакорлари, моҳир пиллакору ажойиб чорвадорлари билан ном қозонган туманлардан бири. Шу боисдан ҳам унинг Бухоро воҳасида ўз ўрни ва мавқеи бор.

Истиқлол йилларида туманда жуда кўплаб хайрли ва ибратли ишлар амалга оширилди. Кенг миқёсда бошланган қурилиш ва ободонлаштириш тадбирлари изчиллик билан давом эттирилмоқда. Бу ерда ижтимоий-иқтисодий соҳаларда эришилаётган ютуқлар кўлами ҳам кун сайин кенгайиб бораётгани қувончли ҳолдир.

Биз «Инсон манфаатлари йили»да «Бандлик» дастури асосида туманда олиб борилаётган ишлар хусусида ҳикоя қилишга жазм этдик.

Туманда 96,9 минг киши истиқомат қилади. Меҳнатга лаёқатли аҳоли 53,3 минг кишини ташкил этади.

Ишлаб чиқилган «Бандлик» дастурига мувофиқ йилнинг 6 ойи давомида туманда 400 дан ортиқ иш ўринлари яратилди. Бу вилоят туманлари орасида энг яхши кўрсаткичлардан биридир.

- Вилоят ҳокимлиги, касаба уюшмалари кенгаши ҳамда тармоқ қўмиталари ишлаб чиққан дастурлар асосида ўз фаолиятимизни ташкил этиш эвазига ишимиздаги силжишлар тобора кўзга ташланиб қолмоқда, - дейди биз билан суҳбатда туман касаба уюшмалари мувофиқлаштириш кенгашининг раиси Саломат опа Комилова.- Аҳолини ижтимоий жиҳатдан мустаҳкам ҳимоя қилишдек эзгу ва олижноб ишда барча қатламдаги жамоат ташкилотларининг биргаликдаги саъй-ҳаракатлари изсиз кетмаяпти. Ҳаммадан ҳам бу борада туман мувофиқлаштирувчи кенгаши ва тармоқ қўмитаси фаолларининг елиб-югуришлари яхши самара бераётир.

Бугун амалий ишлар даври эканлигини ҳокимликдаги мутасадди ўртоқлар ҳам, меҳнат биржаси ходимлари ва касаба уюшмаси фаоллари ҳам яхши ҳис қилиб турибдилар. Шу боисдан ҳам йилнинг ўтган даврида бичиш-тикиш ишларига ихтисослашган «Дилрабо», «Азизобод» хусусий савдо фирмаси, «Шуҳрат» ҳиссадорлик жамияти, аҳолига кўнгилдагидек савдо хизмати кўрсатиб келаётган «Ромитан» ҳиссадорлик жамиятларида иш ўринлари белгиланганидан деярли 2 бараварга кўпайтиришга эришилди.

Туманда қишлоққа саноатни кўчириш, айниқса қишлоқ хўжалигида банд бўлган ишчи кучининг ярмиси саноат маҳсулотлари ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ҳамда халққа пуллик хизмат кўрсатишга сафарбар этишга ҳаракат қилинаётганини фақат қутламоқ жоиздир. Натижада қатор участкаларда ишлар юришгандан-юришиб, хўжалик юритишда анча енгилликлар ва қулайликлар пайдо бўлмоқда. Энг муҳими, иқтисодиётда депсиниб туриш ҳолларига чек қўйилиб, молиявий аҳволнинг яхшиланиши сари йўл тутилаётир.

«Бандлик-97» дастурига мувофиқ йил охиригача туманда 1526 та янги ишчи ўринлари яратилиши керак. Бу эса анча изланиш, янги-янги имкониятларни излаб топишни тақозо этиб турибди. Масалан, йилдан-йилга кенгайиб, янгича чирой очаётган Ромитан шаҳрида 5 ойда атиги 104 та янги ишчи ўринлари яратилганлигини «қониқарли» дейишга тил бормайди. Бу келгусида кўплаб кичик цехлар, хусусий корхоналар барпо этишни янада жадаллаштиришни талаб этади.

Давр иш билан таъминлаш жамғармаси, меҳнат бўлими, «Бизнес фонд» жамғармаси туман бўлими ўз фаолиятини янада кучайтириш зарурлигини кун тартибига қўяётир. Ўйлаймизки, бундан кейин ҳам ишловчиларнинг ижтимоий, ҳуқуқий ва меҳнат манфаатларини ҳимоя қилиш, меҳнатни муҳофаза этиш, уни соғломлаштиришдек эзгу ишларни ўзининг асосий ҳуқуқий бурчи эканлигини эътироф этган ҳолда фаоллик кўрсатаётган касаба уюшмалари бундан кейин ҳам бу ишда ўз кўмагини аямайдилар. Улар касаба уюшмаси аъзоларининг меҳнат шароитларини яхшилаб бориб, уларни ишга қабул қилиш ва ишдан бўшатиш, меҳнатни муҳофаза қилиш, хавфсизлик техникаси масалаларида ойдинлик киритиб, жамият тараққиётида ўз улушларини қўшадилар.

Усмон НАВРЎЗОВ.

Иқтисодиёт янгиликлари

НАВОИЙ. Бозор иқтисодиёти шароитида яшашга кўникиб бораяпмиз. Бу эса тадбиркор бўлишни, доимо изланишни талаб этади. Ана шу талабга жавоб беришга интилаётган ҳар бир кимсанинг бугун омади келмоқда. Рўзиқул Жўраев ана шу бахтга муяссар бўлган тадбиркорлардан. У Навоий шаҳридаги «Жанубсаноатавтотранс» трести мухандислари билан ҳамкорликда ўзи яшаб турган Навоий туманидаги Қодир Раҳимов номли жамоа хўжалигида янги сут заводи қуришга келишиб олган эди. Саноатчилар бир суткада 12 тоннагача сутни қайта ишлайдиган ва 26 хил сут маҳсулотлари ишлаб чиқара оладиган янги корхона қуриб беришди. Яқинда бу корхона ишга тушди. Унга қўшни Ибн Сино номли, «Ўзбекистон», «Нарпай» жамоа хўжаликлари чорвадорлари ҳам ўз маҳсулотларини топширмоқдалар. Янги сут заводи ишга тушди-ю, тумандаги касалхоналар, болалар боғчалари мактаблар доимий сут маҳсулотлари билан таъминланадиган бўлди. Савдо дўконларида ҳам исталганча қишлоқ корхонасида ишлаб чиқарилган сут маҳсулотларини сотиб олиш имконияти туғилди.

Асака туманидаги Аъзамжон Шамсуддинов номли жамоа хўжалиги аъзолари 785 гектар ерга чигит экиб, мўл ҳосил етиштирдилар. Улар ҳар гектар пахта майдонидан режадаги 33,6 центнер ўрнига 40 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Механизаторлардан айниқса, Баҳромжон Мирзаев пешқадамлик қилмоқда.

Тоҳиржон Ҳамроқулов олган сурат.

Иқтисодиёт янгиликлари

АНДИЖОН. Андижон - Прага қўшма корхонаси ходимлари республикамиз фуқароларига ажойиб совға тайёрладилар. Эндиликда салқин ичимликлар, маъданли сувлар ва пиво сотишдан олинадиган фойданинг беш фоизи харидорларни рағбатлантириш учун ажратилди. Омадли истеъмолчиларни 500, 8000, 3000, 5000 ва 10000 сўмлик пул ёки буюмли ютуқлар кутади. Ютуқли ўйинларда қандай қатнашиш мумкин? Бунинг йўли осон. Бунинг учун ушбу кўчма корхонада ишлаб чиқарилган салқин ичимликларнинг шишаси қопқоғини очиб, унинг ичидаги маҳкамловчи ёпқични кўрасиз. Агар унда корхона муҳри, бошлиқ имзоси ва ютуқ суммаси ёки номи кўрсатилган бўлса, бемалол завод маъмуриятига мурожаат қилиниши мумкин.

Самарқанд. Самарқанддаги хусусий «Умар» фирмаси ўз фаолиятини янада кенгайтирмоқда. Фирманинг қўшни вилоятлар ва чет давлатлардаги алоқа қилаётган корхона ташкилотлар сони кескин ошганлиги учун бу ерга келувчилар сони тобора кўпайиб бормоқда. Фирма ўз мижозларига хизмат кўрсатиш маданиятини янада яхшилаш мақсадида бир гектар боғи бўлган 50 ўринли меҳмонхонани қуришга киришдилар. Фирма кучи билан бунёд этилаётган уч қаватли шинам меҳмонхона шу йил охиригача фойдаланишга топширилади. Шундан сўнг «Умар» фирмасининг даволаш маркази қурилиши кўзда тутилмоқда.

Қорақалпоғистон. Беруний туманидаги «Нур» фирмасида бундан икки йил муқаддам фирмани қайта ишлаш цехи ишга туширилган эди. Шу ўтган давр мобайнида бу ерда 40 минг кв.метр ҳажмдаги мармар плиталар ишлаб чиқарилдиШу йилнинг ўзида 10 минг кв.метрдан зиёд мармар плиталар тайёрланди. Тайёрланаётган маҳсулотнинг асосий қисми Қорақалпоғистон Республикасидаги қурилиш ташкилотларига етказиб берилаяпти.

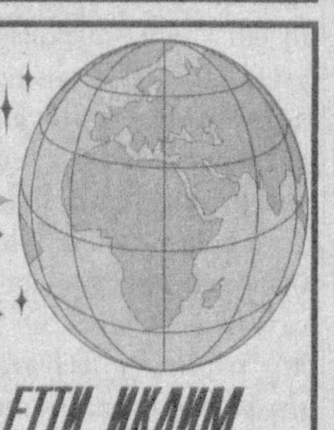

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

Романо Проди яна Италия Бош вазири этиб тайинланди. У парламентдаги гуруҳлар раҳбари билан тил топишгандан кейин ўз лавозимини эгаллади.

* * *

Прагада аҳолининг бир мамлакатдан иккинчи мамлакатга яширин равишда кўчиб юриши масалаларига бағишланган халқаро анжуман бўлди. Бундай кўчманчилик жиноятчиликнинг кўпайиши каби салбий оқибатлар келтириб чиқармоқда.

* * *

Буюк Британия қироличаси ЕлизаветтаII Ҳиндистонда бўлди. У Амритсардаги инглиз ҳарбийлари қабристонини ҳам зиёрат қилди.

* * *

Франция, Германия ва Россия раҳбарлари яқинда Страсбург шаҳрида бўлган Европа Иттифоқининг навбатдаги анжуманида бундан буён йиллик уч томонлама учрашув ўтказиб туришга келишиб олдилар. Бундай учрашувлар чоғида ўзаро алоқаларни ривожлантириш билан бирга Европа қитъаси муаммолари ҳам кўриб чиқилади.

* * *

Хитойда компьютер техникаси ишлаб чиқариш ортиб бораётир. Натижада бундай маҳсулотни чет элларга сотиш ҳажми ҳам кўпаймоқда. Хитойдан замонавий крмпьютерлар харид қилаётган давлатлар орасида АҚШ каби ривожланган давлатлар бор.

* * *

Чеченистон парламенти республика мустақиллиги дахлсизлигини баён этди. Россиядаги доиралар шу муносабат билан фикр билдириб, икки ўртада келиб чиқадиган муаммоларни фақат сиёсий йўллар билан ҳал қилиш кераклигини қайд этдилар.

* * *

Францияда бу йил сал кам саккиз юз минг бола туғилиши кутилаётир. Бу мамлакатда аксарият ҳолларда ўғил болаларга Александр, қизларга эса Мария деб исм қўйиш одат тусини олган.

* * *

Россияда икки мингинчи йилда бўладиган президентлик сайловларида Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Борис Немцов иштирок этмоқчи эмас. Кузатувчиларнинг фикрларига қараганда бу олий лавозим учун беллашувларда собиқ иттифоқ раҳбари Михаил Горбачевнинг ҳам иштирок этиш эҳтимоли йўқ эмас.

* * *

Европада ягона бир пул бирлигига 1999 йил январидан ўтилиши кутилаётир. Бунинг учун муайян талабларга жавоб бериш керак бўлади. Ҳозирги кунда Франция билан Греция зарур талабларга жавоб бера олмаётгани қайд этилмоқда. Қолаверса, Европа ягона пул бирлиги Англияда ҳам амал қилиш—қилмаслиги мавҳумлигича қолаётир.

* * *

Конгода собиқ ҳарбий раҳбар Сасон Гессанинг қўли баланд келди. Президент саройини ишғол қилган унинг тарафдорлари мухолифи Паскаль Писубани топа олмаганлар.

* * *

Канаданинг Квебек шаҳрида йўловчи автобус ҳалокатга учради. Катта тезликда кетаётган автобус бурилишда ағдарилиб кетган. Оқибатда қирқ уч киши нобуд бўлди.

Жаҳон ахборот агентликларининг материаллари асосида.

Кичик, ўрта ва хусусий бизнес

МОЛИЯВИЙ БАРҚАРОРЛИК ОМИЛИ

Халқимизнинг меҳнатсеварлиги, ривожланган қишлоқ хўжалигимиз ва бой хом ашё заҳираси мамлакатимизда кичик бизнесни, оилавий тадбиркорликни тараққий эттиришга омил бўла олади. Хўш, кичик бизнесни ўзи нимага керак, ислоҳотларимизнинг бош шиорида кичик тадбиркорлик турганлигига сабаб нима? Гап шундаки, айнан кичик, ўрта ва хусусий тадбиркорлик соҳасигина ишлаб чиқариш тармоқлари фаолиятини тараққий эттириши, шунингдек,аҳолининг маълум қисмини меҳнат билан банд этиши ҳамда иқтисодиётнинг молиявий барқарорлигини таъминлаб бериши мумкин экан.

Биз айтаётган кичик бизнес ва тадбиркорлик шубҳасизки, майда ва ўртача корхоналарда ўз ташкилий тузилмасини топади. Бу корхоналар йирик фирма компаниялар билан бемалол рақобатлаша олиши, ундан ташқари бошқарувда мослашувчанлиги, бозор конюктурасига ҳозиржавоблиги, мижозлар талабига тезкор таъсир этиши билан аҳамиятлидир. Тажрибалар кўрсатишича, айнан кичик корхоналарда ижодий ёндашув ва ташаббус кўрсатиш, кўпроқ фойда кўриш имконияти бор. Бугунги жаҳон амалиётида энг ноёб ва замонавий технологияларининг 80 фоизи кичик фирмалар томонидан ишлаб чиқарилаётгани фикримизга далил бўла олади. Бу корхоналарда сарф этилган бир долларлик маблағ 10-15 баробар қимматдаги фойда олиб келиши тайин.

Бу муҳим тизимнинг ривожлантирилиши учун республикамизда салмоқли ишлар қилинди. Аввалambор тадбиркорлар манфаатини ҳимоя этувчи ҳуқуқий муҳит яратилди. Бизнес фонд, «Мадад» суғурта компанияси, бизнес инкубатор тармоғи, лизинг, инжениринг фирма ва компаниялари ишлаб турибди. Эътибор берилса, ислоҳотлар жараёнида энг кўп эътибор ҳам шу соҳага берилмоқда. Йирик-йирик кредит линиялари, хориж инвестицияси асосан кичик ва хусусий тадбиркорлик тизимига жалб этилаётир. Ана шундай кенг имкониятларнинг яратиб берилиши натижада шу йилнинг ўзида 35 мингга яқин янги кичик ва хусусий корхоналар ишга тушди, 20 мингдан зиёд деҳқон-фермер хўжаликлари фаолият кўрсатмоқда. Оқибатда, халқ хўжалигида банд бўлганларнинг 70 фоизи хусусий секторда бўлиб, саноат молларининг 54 фоизи, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг 98 фоизи улар улушига тўғри келади.

Бинобарин, бизнес ва тадбиркорлик фаолиятини қишлоқ жойларда жонлантириш, бунинг учун ниҳоятда катта ишчи кучи ва илмий-техника имкониятларидан фойдаланиш мумкиндир. Қишлоқда ердан «олтин» олиш, қўшимча инфраструктураларни яратиш шароити катта. Бу ишлар амалга оширилгудай бўлса, қишлоқ аҳлининг шаҳарга яқинлашуви ҳам ўз-ўзидан рўёбга чиқади.

Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш қўшни ёки қавми-қариндошга тақлид қилиш эҳтиёжи билан туғилмаслиги лозим. Бу фаолиятга бел боғлаган кишида аниқ кўзланган мақсад, бошланғич сармоя мавжуд бўлиши муҳим. Кейинги нарса шунинг учун ҳам керакки, токи янги тузилаётган корхона-ташкилотда банкротга ёки бошқа таназзулга юз тутмаслиги учун унинг суянадиган, орқа қиладиган манбаси бўлсин.

Зарар кўриб фаолият юритиш нафақат, макро, балки микроиқтисодиёт меъёрларига ҳам мувофиқ келмайди ва умуман бозор тизимида зарарга хўжалик юритиш қийин бўлади. Шу туфайли фойда кўришлик ҳам корхона, ҳам умумиқтисод учун молиявий барқарорлик омили ҳисобланади. Афсуски, бундай молиявий барқарорлик барча корхоналарда мавжуд деб бўлмайди. Масалан, ўтган йилги натижаларга кўра зарарга ишлаган корхона-ташкилотларнинг камомади 3 миллиард сўмни ташкил этди. Бундай натижаларга асосан саноат корхоналари ва транспорт тармоғи «эришди». Бир қатор корхоналар аввалгидек ишлаб чиқариш суръатини пасайтириб, рентабелликни ошириш йўлида бирон ҳаракат қилаётганлари йўқ. Жорий йилнинг биринчи чорагида 81 корхона умумий ҳисобда 750 миллион сўм қийматда зарар кўрдилар. Хўжалик юритувчи субъектлар орасидаги ҳисоб-китоблар яхши йўлга қўйилмаганлиги оқибатида йил бошидан буён халқ хўжалигида 130 миллион сўмлик дебитор ва 142 миллион сўмлик кредитор қарзлар тўпланиб қолган.

Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 7 майдаги қарори билан халқ хўжалигида ҳисоб-китобларни мувофиқлаштириш бўйича махсус комиссия тузилди. Ушбу комиссия корхона-ташкилотлардаги кредитор-дебитор қарзларни қисқартирилиши бўйича амалий чора-тадбирлар кўраётир. Ҳар бир алоҳида хўжаликларда тўлов соҳасидаги муаммоларни ўрганиб, таҳлил қилиш ҳам ушбу гуруҳ вазифасига юклатилган. Айтиш жоизки, бу чора-тадбирлар ҳар қайси корхона ва айниқса кичик ва хусусий тадбиркорлик фаолиятидаги хўжаликларнинг ўз меҳнат натижасини тўғри кўра билиш, ишни ҳаққоний ташкил этишни ўргатади, тадбиркорлар ўз фаолиятидан сўнгги натижаларни кўзлашига даъват этади. Хулоса қилиб айтадиган бўлсам, тадбиркорлар ўз иш фаолиятини бошлашдан олдин аллақандай мавҳум орзу-ниятлар асосига эмас, реал имкониятларига, моддий заҳирасига ҳамда аниқ мақсадига асосланиши лозимдир. Молиявий барқарорликнинг асосий омили фойда кўриб ишлаш экан, бу ҳаракатни тадбиркорларимиз виждон амри билан бажаришлари мақсадга мувофиқдир.

Эркин МАҲМУДОВ, Тошкент иқтисодиёт университети профессори.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Эрон ташқи ишлар министри К.Харфази амалий визит билан Ашгабатга келди. У бу ерда Туркманистон Президенти С.Ниёзов ва республика ташқи ишлар вазири Б.Шихмурадов билан учрашди. Учрашувда Каспий денгизи бўйидаги газ ва нефть захираларини ишга солиш, шунингдек, Афғонистон ва Тожикистон давлатлари атрофидаги масалалар муҳокама қилинди.

***

Қозоғистоннинг Кентов шаҳри ишчиларидан бир нечтаси очлик эълон қилдилар. Улар республика президенти Н.Назарбоев билан учрашишни талаб қилмоқдалар. Маълумки, кентовли кон ишчилари январь ойидан бери маошларини ололмаяптилар. Давлатнинг қарзи ҳозирча икки миллион доллардан ошиб кетди.

***

Қозоғистонга Украина президенти Л.Кучма ташриф буюрди. У республика раҳбарлари билан асосан иқтисодий масалаларни муҳокама қилди. Кейинги вақтларда иккала мамлакат ўртасида маҳсулот айирбошлаш кескин камайиб кетган. Бу ҳол иккала республиканинг иқтисодига салбий таъсир кўрсатяпти. Томонлар алоқаларни бундан буён ривожлантириш устида келишиб олдилар.

***

Украинага Қора денгиз орқали нефть юбориш уч марта кўпайтирилади. Қозоғистонга эса Украинадан келтирилаётган тоғ-кон саноати учун зарур бўлган асбоб-ускуналарнинг сони ортади.

***

Россия чегарачилари Афғонистондан Тожикистонга ўтаётган бир кишини ўлдиришди, бир киши эса ярадор қилинди. Ҳозир республика чегараларида 20 минг кишилик Россия қўшини жойлаштирилган.

ДИПЛОМАТИК МУНОСАБАТЛАР ЎРНАТИЛДИ

Яқинда Лондонда, Ўзбекистон Республикасининг Буюк Британиядаги элчихонасида Ўзбекистон Республикаси ва Исландия Республикаси ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатиш тўғрисидаги қўшма баёнотни имзолаш маросими бўлди.

Ҳужжатни ўз мамлакатлари ҳукуматлари номидан ва уларнинг топширигига кўра Ўзбекистон Республикасининг Буюк Британиядаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Ф.Тешабоев ва Исландия Республикасининг Буюк Британиядаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Б.Асгейрссон имзоладилар.

Икки давлат ўртасида дипломатик муносабатларнинг ўрнатилиши икки томонлама ўзаро манфаатли алоқаларнинг ривожланиб боришига хизмат қилади.

* * *

Исландия Атлантика океанининг шимолий қисмида жойлашган, майдони жиҳатидан Европанинг иккинчи орол давлатидир. Географик жойлашиши уни Атлантика океани атрофидаги мамлакатларни боғловчи кўплаб денгиз ва ҳаво йўллари кесишган марказга айлантирди.

Ҳудуди — 103 минг кв. км. Пойтахти — Рейкьявик шаҳри. Аҳолиси — 260 минг киши. Аҳолининг 99 фоиздан кўпроғини исландлар ташкил қилади. Диндорларнинг асосий кўпчилиги — протестант-лютеранлар.

Исландия — парламент республикаси. Ҳар йили республика эълон қилинган кун (1944 йил 17 июнь) миллий байрам сифатида нишонланади. Давлат бошлиғи — президент. У умумий сайловларда очиқ овоз бериш йўли билан тўрт йил муддатга сайланади. Исландия Республикасининг ҳозирги президенти Олафур Рагнар Гримссон 1996 йилнинг август ойида қасамёд қабул қилган.

«Ишонч» мақолалари изидан

«КИМ АЙБДОР?»

Вилоят касаба уюшмалари Кенгаши «Ишонч» газетасининг 1997 йил 16 сентябрдаги «Ким айбдор?» мақоласини текшириб чиқди. Мақола вилоят кооперация қурилиш материаллари таъминоти ҳиссадорлик жамияти жамоа аъзолари йиғилиши ва савдо, умумий овқатланиш, кооперация ва тадбиркорликнинг турли шакллари ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитаси Раёсатида атрофлича муҳокама қилинди. Вилоят кооперация қурилиш таъминот очиқ ҳиссадорлик жамоаси касаба уюшма қўмитаси фаолиятини яхшилашга қаратилган тадбирлар белгиланди.

Э.РАЖАБОВ, касаба уюшмалари Қашқадарё вилоят кенгаши раиси.

хрехсш

Муносабат

...КАРВОН ЎТАВЕРАДИ

Республикамиз мустақилликка эришгач, жамиятнинг сиёсий тузилмалари ва тизимида жиддий ўзгаришлар содир бўлди. Жумладан, мамлакатимизда демократик жараёнларнинг таъсири остида кўп партиявийлик вужудга келди, жамоат бирлашмалари ва ташкилотлари ўз муносабатларини давлат билан ўзаро манфаатдорлик негизи асосига қурмоқдалар.

Мамлакатимизда энг оммавий ташкилот бўлган, ўз сафларида етти миллиондан ортиқ аъзоларни бирлаштирган касаба уюшмалари ҳам мустақиллик йилларида ўз фаолиятининг мазмунини тубдан ўзгартириб, уни мустақиллик талабларидан келиб чиқиб, қайта қурмоқдалар. Асосий эътиборни бозор иқтисодиёти шароитида меҳнаткашларни ижтимоий, иқтисодий, маънавий ҳимоя қилишни янада кучайтиришга қаратмоқдалар.

Мустақил давлатнинг мустақил касаба уюшмалари сифатида уларни, энг аввало, ҳуқуқий асосга эга бўлганликлари фаолият доираларини бир мунча кенгайишида муҳим омил бўлди. Собиқ шўролар даврида ВЦСПС деган ташкилотнинг ҳудудий бўлинмасига айлантириб қўйилган касаба уюшмаларимиз мустақиллик туфайли ўзининг бўй-бастини рўй-рост кўрсатмоқда. Бунда, энг аввало, мустақил давлатимизнинг қабул қилинган Конституциясида касаба уюшмаларига алоҳида эътибор берилган, касаба уюшмаларимизнинг етмиш йиллик тарихида биринчи марта «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатланганлиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни қабул қилинганлиги катта аҳамиятга эга бўлди.

Натижада республикамиз касаба уюшмалари юқоридан келадиган кўрсатмаларни кўр-кўрона ижро этувчи ташкилотдан мустақил, давлат билан муносабатларини шерикчилик ва қонуний асосда олиб борувчи органга айланди.

Шу ўринда яна бир муҳим шартни таъкидлаб ўтишни истардим. У ҳам бўлса Президент Ислом Каримовнинг касаба уюшмаларимизга бўлган қатъий ишончи, бизга кўрсатиб келаётган доимий ғамхўрлиги ва эътиборидир.

Йўлбошчимизнинг кейинги тўрт йил ичида касаба уюшма фаоллари билан учрашувлари, бу учрашувларда белгилаб берган вазифалари ва тавсиялари биз учун дастуриламал вазифасини ўтамоқда. Касаба уюшмаларининг янги шароитда тутган ўрнини белгилаб туриб, мамлакатимиз раҳбари **«...янги шароитда меҳнаткашлар ҳуқуқларининг ҳимоячиси бўлмиш касаба уюшмаларининг жамият ҳаётидаги ўрни ҳам ўзгариши табиийдир»** деб таъкидлаб ўтди. Бўлиб ўтган учрашувлар янги шароитда касаба уюшмалари фаолиятини тубдан қайта қуришда алоҳида аҳамиятга эгадир.

Ўзбекистон касаба уюшмалари янгича ижтимоий-иқтисодий муносабатлар шароитида ҳам меҳнаткашларнинг энг оммавий жамоат ташкилоти мавқеини сақлаб қолишга, ўз фаолиятини янги услублар билан бойитиш борасида изланишлар олиб бормоқда.

Мамлакатда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишнинг машҳур беш тамойилидан энг муҳими — кучли ижтимоий сиёсатни рўёбга чиқариш бўлиб, касаба уюшмалари ушбу масалани ўз ҳаракатининг устувор йўналиши қилиб белгилаган. Шунга мувофиқ, аҳолини ишсизликдан ҳимоя қилиш, меҳнатта ҳақ тўлаш, корхоналарда зарур иш шароитини яратиб бериш, кам таъминланган оилалар ва ногиронларга ёрдам қўлини чўзиш касаба уюшмаларининг асосий вазифаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

Республикамиз касаба уюшмаларининг ўз фаолиятини ўзи мустақил белгилаши, мустақил мамлакатимизнинг жамоат ташкилоти сифатида жаҳондаги бошқа касаба уюшмалари билан тенглик асосида ҳамкорлик қилиши афтидан баъзи бир корчалонларга ёқмаяпти. Бир умр тепадан тазйиқ ўтказиб келган, «улуғ оға»лик даъвосидан воз кеча олмаётган, эски тузум соғинчи азоб бераётган ушбу жаноблар мамлакатимизнинг ички ишлари, олиб бораётган сиёсатига беҳаёларча аралашмоқдалар, турли матбуот органларида чиқишлар қилиб, бўҳтонлар ёғдиришдан ҳам тоймаяптилар. Узоққа бормай, яқинда «Труд» газетаси мухбирининг саволларига Касаба уюшмалари ялпи конфедерацияси раиси В.Шербаковнинг ноҳолисона жавобларини мисол қилиб кўрсатиш мумкин.

Бунда Конфедерация раҳбари, ўзи бошлиқ бўлган ташкилотнинг асосий вазифаларидан бири Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ҳудудида интеграцияни ривожлантиришга кўмаклашиш эканлигини инкор этмаган ҳолда, МДҲ доирасида ҳамдўстликнинг давлатлараро иқтисодий қўмитаси ҳамда Парламенлараро Ассамблеяси билан ҳамкорликда кооперацияни сақлаш ва кенгайтириш йўлида бор кучларини ишга солаётганликларини таъкидлаб ўтади ва ушбу ҳаракат холислик билан, бирор-бир ғаразсиз ният остида амалга оширилмаётганлигига газетхонларни ишонтирмоқчи бўлади. Аслида эса «улуғ оға» ташаббуси ва етакчилигида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги доирасида тузилган ва тузилаётган ҳар қандай ташкилотнинг асл мақсади, хоҳ у парламентлараро ассамблея бўлсин, хоҳ у Касаба уюшмаларининг ялпи конфедерацияси бўлсин, собиқ тузумни, империяни тиклашдан бошқа нарса эмаслиги барча эрксевар халқларга энди кундай равшандир.

Хўш, кейинги вақтларда шов-шувга сабаб бўлаётган Касаба уюшмалари ялпи конфедерациясининг ўзи қандай ташкилот, деган ҳақли савол туғилиши таббиийдир.

Касаба уюшмаларининг ялпи конфедерацияси собиқ СССР касаба уюшмалари бош штаби — ВЦСПСнинг вориси сифатида дунё юзини кўрди. Ушбу ташкилотга ўша пайтда Ҳамдўстлик мамлакатларининг ўнта миллий касаба уюшма маркази ҳамда тармоқ бирлашмалари, шу жумладан, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ҳам аъзо бўлиб кирдилар.

Мазкур ташкилот даставвал жамоа манфаатлари йўлида аъзо ташкилотларнинг фаолияти ва ўзаро муносабатларини мувофиқлаштирувчи, уларга информацион, илмий-текширувчи ва ўқув-маслаҳат берувчи орган сифатида тузилган эди. Аммо кейинги йилларда Конфедерация касаба уюшмалари бевосита шуғулланишлари керак бўлган вазифаларни эътибордан қочириб, кўпчилик ҳолларда МДҲ ҳудудидаги сиёсий масалаларга аралашиб келмоқда. У мустақил давлатлар, уларнинг касаба уюшмалари номидан чиқишлар қилмоқда, турли давлатларнинг раҳбарларига ўша мамлакат халқи номидан мурожаат билан чиқиш ҳоллари рўй бермоқда. Шу билан бирга, ялпи конфедерация МДҲ доирасида тузилган бошқа ташкилотлар каби барчанинг номидан илгариги алоқаларни тиклаш кераклигини, буни Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига кирувчи барча давлатларнинг вакиллари хоҳлаётганликларини айтиб, шу йўл билан империяни тиклаш ғоясини илгари сўрмоқда. Бир сўз билан айтганда, Конфедерация раҳбари «биз сиёсий ўйинларга ўйнамаймиз», деб барчани ишонтирмоқчи бўлса ҳам аслида унинг ҳаракатлари сиёсий ўйиндан бошқа нарса эмасдир.

Конфедерация ва унинг раҳбарларининг бу тарзда иш юритиши мустақил Ўзбекистоннинг касаба уюшмалари Уставига ҳам, ҳаракат Дастурига ҳам тўғри келмайди. Шунинг учун Ўзбекистон касаба уюшмалари уни ўзлари учун номақбул, деб ҳисоблаб, унинг ҳаракатларига қўшилишдан воз кечдилар ва Конфедерациянинг III қурултойи ишида вакилларимиз иштирок этмадилар. Юзага келган вазиятни ҳисобга олиб, Ўзбекистон Касаба уюшмалари кенгашининг яқинда бўлиб ўтган IV мажлисида ялпи Касаба уюшмалари конфедерацияси таркибидан чиқиш тўғрисида таклиф киритилганда, таклиф иштирокчилар томонидан бир овоздан маъқулланди ва бу тўғрида тегишли қарор қабул қилинди. Ушбу қарорнинг қабул қилиниши мамлакатимиз касаба уюшмаларининг бошқа давлатлар касаба уюшмалари билан бўладиган алоқасига таъсир этмади.

Республикамиз мустақилликка эришгач, мамлакатимиз касаба уюшмалари фаолиятида янги бир йўналиш пайдо бўлди. Бу касаба уюшмаларимизни халқаро касаба уюшмалари ҳаракатида фаол иштирок этаётганлиги ва хорижий мамлакатлардаги касаба уюшма марказлари билан ҳамкорлик ўрнатаётганлигидир.

Касаба уюшмаларимиз ҳозир жаҳондаги ўттиздан ортиқ мамлакатларнинг касаба уюшма марказлари, жумладан, Франция умуммеҳнат конфедерацияси, Умумиталия меҳнат конфедерацияси, Умумхитой касаба уюшмалари федерацияси, Исроил умуммеҳнат федерацияси, Умумҳиндистон касаба уюшмалари Конгресси, Россия мустақил касаба уюшмалари федерацияси билан ўзаро тенглик асосида қардошлик алоқаларини ўрнатган. Бу эса Ўзбекистон касаба уюшмалари тараққий топган мамлакатлардаги касаба уюшма марказларининг тажрибаларини ўрганиб, уларни мамлакатимиз шароитига мос равишда татбиқ этиш, ҳамкорлик алоқаларини мустаҳкамлаш асосида олиб бораётганлигининг ифодасидир.

Бироқ мустақил Ўзбекистоннинг касаба уюшмалари ўзининг ишига ташқаридан бўладиган ҳар қандай аралашувга йўл қўймайди, ҳаракат стратегияси ва тактикасини ўзи мустақил белгилайди, ҳеч қандай сиёсий ўйинларга аралашмайди. Энг асосийси, неча йиллаб орзиқиб кутилган мустақилликни асло қўлдан бермайди. Бу борада орқага қайтиш йўқ, ҳурматли Президентимиз неча марталаб таъкидлаб ўтганларидек, орқага қайтувчи кўприклар ёндириб юборилган.

Ўзимиз бир ўйлаб кўрайлик, ахир! Яқиндагина мустақил бўлишни орзу қилишнинг ўзиёқ шаккоклик ҳисобланган, ўзбек, ўзбек миллати, миллий ғурур, миллий онг, миллий ўзликни англаш каби тушунчаларга табу (тақиқ) қўйилган, мазкур тушунчаларга мурожаат қилганлар эса «миллий маҳдудлик», «миллатчилик»да айбланган даврларни бошимиздан кечирмадикми? Ўзбек бўла туриб, она тилида сўзлашиш, ёзиш, давлат ва хўжалик ташкилотларига шу тилда мурожаат этиш ўша пайтларда ҳатто «маданиятсизлик» ҳисобланар эди-ку!

Аллоҳга шукурлар бўлсинки, у қора кунлар ортда қолди. Мамлакатимизда мустақиллик насими эса бошлади. Биз ўз мамлакатимиз, ўз тузумимизнинг ҳақиқий эгаларига айландик.

Ана шуларнинг бари бизни ҳар қандай сиёсий ўйинларга холисона баҳо бериб, уларга нисбатан мустақиллик нуқтаи назаридан ўзимизнинг мустақил фикримизни шакллантиришимиз ва билдиришимизни тақозо қилади. Шунинг учун ҳам касаба уюшмаларимиз бир умр коммунистик мафкурага хизмат қилиб келган СССР касаба уюшмалари, унинг ҳозирги вориси бўлмиш ялпи Конфедерациянинг империяпарастликни тарғиб қилувчи ўйинларига аралашмасликка, бу ўйиннинг ҳар қандай шакл ва усулларини тамомила фош этиб, ўзларининг асосий вазифалари - мамлакатимиз аҳолисини ижтимоий, иқтисодий, маънавий муҳофазалаш билан бирга ҳеч қандай «улуғ оға»нинг кўмагисиз дунёдаги энг нуфузли, илғор, прогрессив касаба уюшма марказлари билан ўз ҳамкорлик алоқаларини янада мустаҳкамлаб боравеpишга қатъий аҳд қилдилар ва бу йўлда оғишмай фаолият кўрсатадилар.

Қудратилла РАФИҚОВ,
Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши раисининг ўринбосари.
«Халқ сўзи» газетасининг
1997 йил 14 октябрь сонидан.

ИМКОНИЯТЛАРНИ ИШГА СОЛИБ

Халқ таълими ва фан ходимлари Хива шаҳар, туман касаба уюшма қўмитаси давр билан ҳамнафас қадам ташлаб, таълим тармоқлари тараққиёти йўлида бутун куч ва имкониятларини ишга солмоқда. Айниқса халқ таълими ходимлари иш ва дам олиш шароитларини яхшилаш, ўқув моддий техника базасини мустаҳкамлаш, кам таъминланган оилаларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, маданий-марифий тадбирлар ўтказиш ва унинг ғолибларини тақдирлаш каби хайрли ишларни изчил амалга ошириб келяпмиз. Таътил пайтлари ўқитувчилар Хоразм воҳаси ва Республикамиздаги турли сиҳатгоҳларда ўз соғлигини мустаҳкамладилар. Айни пайтда ўқувчилар ҳам ёзги оромгоҳларда дам олишди.

Бозор иқтисоди шароитида ишбилармонлик, тадбиркорлик билан иш тутиш давр талабидир. Буни ҳис қилганимиз ҳолда касаба уюшмамиз қўмитаси қошида «АСЛ»номли кичик корхона очдик. Бу ишда бизга халқ таълими ва фан ходимлари вилоят касаба уюшмаси, қўмитаси маъмурияти, шахсан қўмита раиси М.Абдурахманова катта ёрдам берди. Айни кунларда кичик корхонамизда муҳр, штамп, ташриф қоғозлари, таклифномалар ва турли фирма бланкалари ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Буюртмачилар кўп. Улар орасида ҳатто қўшни Қорақалпоғистон, Туркманистондан келаётганлар ҳам бор.

Хоразм азалдан санъат равнақ топган кўҳна маданият маскани. Айниқса, халқ оғзаки ижоди йўлидаги термалар, лапарлар, яллаларни эшитганлар, жозибадор рақсларни томоша қилганлар завқ-шавққа тўлиб, янада унумли ишлаш, ўқиш, яшашга рағбат оладилар. Халқ таълими ходимлари орасида эса санъатсевар ҳаваскорлар кўп. Биз уларни бир жойга жамлаб, «САЙҚАЛ»номли ашула ва рақс дастаси туздик. Эндиликда уюшмамиз қошидаги бу дастанинг доврўги бутун воҳага танилиб қолди. Хоразм вилояти бўйлаб ижодий сафарларда бўлиб туришади, турли маданий-маърифий тадбирларни ўтказишда қатнашадилар. Эндиликда бу даста билан республикамиз вилоятлари бўйлаб сафарга чиқишни ҳам режалаштирдик.

Касаба уюшма ташкилотимиз маълумки, жамоа ташкилотидир. Кенг жамоатчиликка таяниб иш тутамиз. Шаҳар ва туманимизда 98 та бошланғич ташкилот бўлиб, улар ҳисобида 7000дан зиёд касаба уюшмаси аъзоси мавжуд. Улар таълим-тарбия тизимини тубдан ўзгартириш борасидаги ислоҳотларни ҳаётга татбиқ этишда фаол катнашмоқдалар.

Қадим Хивамизнинг 2500 йиллик юбилейини муносиб нишонлаш борасидаги ишларда бизнинг аъзоларимиз иштироки диққат-эътиборга сазовор бўлмоқда. Ижодкор фаолларимиз ҳам бор. Хива шаҳридаги 10-мактаб раҳбари, адабиётшунос Давлатёр Раҳим Хивамизнинг юбилейига атаб, Муҳаммад Раҳимхон Феруз (Хивада 47 йил холик қилган, хукмдор, адабиёт санъат маданият раҳнамоси) ҳақида биринчи ва иккинчи китобларини нашр қилдирди. Аваз Ўтар номли мактабнинг тарих ўқитувчси Муҳаммад Ёқубовнинг «Мозийдан садолар» номли китоби босмадан чиқди. Касб-ҳунар лицейи раҳбари Тўлқин Отабоев «Ҳунарли ҳурматда», агробизнес колледжи раҳбари Рустам Файзуллаев «Табаррук даргоҳ» номли рисолалари билан таълим-тарбия соҳасидаги тажрибаларни оммалаштиришдек муҳим ишга ҳисса қўшдилар. Барча ўқув юртларида маданият ва маърифат марказлари ташкил этилди.

Режаларимиз катта. Келгусида кичик корхона фаолиятини янада такомиллаштирамиз. Хорижда ишланган кичик босмахона сотиб олиб, турли ўқув қуроллари жумладан, дафтар, расм дафтар, кундалик дафтар босишни йўлга қўямиз. Китобларни ҳам ўзимизнинг босмахонамизда босиш мумкин бўлади. Аҳолига сервиз хизмати кўрсатиш мақсадида махсус гуруҳ туздик. Гуруҳ аъзолари тўй, юбилей кечаларини ўтказишга бош-қош бўладилар.

Дастурхон тузатиш, таом тайёрлаш, санъаткорлар хизматини уюштириш бўйича келишилган ҳолда иш олиб борадилар. Стол-стул, идиш-тавоқ, гулларгача ўзлари билан олиб боришади. Бу эса тўй, бошқа базмларни муҳим аҳамият касб этиши шубҳамиздир.

Яқинда Наманганда бўлиб ўтган Республика таълим ва фан ходимлари кўчма пленумида амалга оширган ишлар ва келгуси режаларимиз ҳақида гапириб бердик. Марказий қўмитамиз раиси И.Абдуғаниев яқинда Хивада бўлганларида бизда тадбиркорлик бўйича олиб борилаётган ишларни гувоҳи бўлиб, ташаккур изҳор қилиб, қимматли маслаҳатлар бердилар.

Миллий қадриятларимиз, урф-одатларимизни ёш авлодга чуқур англатганимиз ҳолда уларга ҳар томонлама пухта билим бериш, касб-ҳунар ўргатиш, бу билан келажаги буюк давлат қуришдек шарафли ишга ҳисса қўшиш бизнинг ватанпарварлик бурчимиз бўлиб қолади. Бу йўлда куч-қувватимиз, билим ва тажрибамизни аямаймиз.

Озод ЗАРИПОВ,
Халқ таълими ва фан ходимлари Хива шаҳар, туман касаба уюшма қўмитаси раиси

Мулкдорлар синфига

«ЗАРБУЛОҚ-ИНВЕСТ» СИЗНИ КУТАДИ

Жамоатчи мухбиримиз «Зарбулоқ-инвест» хусусийлаштириш инвестиция фонди кузатув кенгаши раиси Одилбек АСҚАРОВ билан ўтказди.

- Одилбек Ҳайдарович, «Зарбулоқ-инвест» акцияси ҳақида гапириб берсангиз...

- «Зарбулоқ-инвест» акцияси ўз номи билан булоқ. Сув олаверасиз, олаверасиз, лекин у тугамайди. Бу билан демоқчиманки, акциядорларимиз ўз маблағларини шунчаки сарфламай, балки энг фойдали (ҳамма томон учун фойдали), энг ишончли (оловда куймайди, сувда чўкмайди) ва булоқ сувидек доим тиниқ, сероб бўлган ва даромад келтириб турувчи ишга сарфлашади, деб айтишимга асослиман. Бошқача қилиб айтганда, пулингизни қадрсизланишдан асрайсиз. Иккинчидан, доимий даромад, яъни дивиденд олиш имкониятини қўлга киритасиз. Ва, ниҳоят, учинчидан, оладиган фойдадан, яъни дивидендларингиздан солиқ тўламаслигингизни ҳам айтиб ўтишни ўринли деб биламан.

- «Зарбулоқ-инвест» акциялари неча сўм ва бир одам нечта акция сотиб олиши мумкин?

- Хусусийлаштириш инвестиция фондларининг мақсади аҳолимиз маблағларини давлат мулкини хусусийлаштириш жараёнига жалб этишдан иборат. «Зарбулоқ-инвест» ХИФи ҳам худди шу мақсадда пайдо бўлди. Акцияларнинг номинал қиймати 100 сўм бўлиб, бир одам шу қиймат бўйича фақат 100 тагача акция сотиб олиш ҳуқуқига эга.

- Нега бундай чекланган? Агар мен «Зарбулоқ-инвест» нинг 200 та акциясини сотиб олгим келса-чи?!

- Йўқ, сотиб ололмайсиз. Бу чекланишнинг асосий мақсади фуқароларимизнинг хусусийлаштириш жараёнида тенг иштирок этишини таъминлаш мақсадида қилинган. Бу иш адолатдан деб биламан. Шу ўринда яна бир гапни айтиб ўтсам. Сиз сотиб олган 100 сўмлик акция давлат томонидан 600 сўмлик актив билан таъминланади.

- Буни қандай тушунса бўлади?

- Бу дегани, Сизнинг маблағларингиз давлат корхоналарини хусусийлаштириш жараёнида ташкил қилинган акциядорлик жамиятлари акцияларини сотиб олишга йўналтирилганда давлат томонидан ХИФга унинг активларидан беш баравар кўп бўлган имтиёзли кредит ажратилади, деганидир.

- Одилбек Ҳайдарович, яна нималарни қўшимча қилмоқчисиз?

- Яна шу гапни айтиш ўринлики, ХИФ хусусийлаштирилаётган корхоналарнинг акцияларини уларнинг номинал қиймати, яъни илк сотувга чиқарилган қиймати бўйича сотиб олади. Аслида эса ўша хусусийлаштирилаётган корхоналар акцияларининг қиймати фонд бозорида бир неча баробар юқоридир.

- Демак, «Зарбулоқ-инвест» акцияларини харид қилганлар ўз сармояларини бир неча баробар оширишга эришишади. Сарфланган маблағларимиз доимий даромад манбаи бўлиб қолади.

- Худди шундай.

Суҳбатни Тўлқин МУҲСИН ўғли олиб борди

Моҳир чорвадор Лапас Эсонов Нуробод туманидаги «Улус» ижара хўжалигининг 2-бўлимига бошчилик қилади. Бўлимда 3 минг гектар ерга лалми ғалла экилади. Бу йил ҳар гектаридан 6 ўрнига 8,3 центнер ҳосил етиштирилди. Ҳозир кузги дон экиш ишлари олиб борилаяпти.

Улуслик азаматлар ғаллачилик билан машғул бўлиб қолмасдан чорвачиликка ҳам диққат эътиборларини қаратишган. Хўжаликда икки йилга етадиган озуқа жамғарилди. Жами 3500 тонна ем-хашак тайёрлаб қўйилди. 4 жойда пункт ташкил этилиб, сунъий қочириш ишлари намунали олиб борилмоқда. Бу тадбирда иштирок этаётган 50 нафар чўпон-чўлиқлар учун барча шароит яратилган. Чорвадорлар ғамхўрликка жавобан юз бошга 96 тадан қўзи олишга аҳд-паймон қилишган. Қишловни беталофатсиз ўтказиш учун қўтонлар созлаб қўйилди. Чўпон-чўлиқлар эса иссиқ кийим-кечаклар билан таъминланди.

Суратларда: 1. Ёш чопон Шавкат Исанов.
2. Нарзулло Очилов 2-бўлим бошлиғи Лапас Эсонов.
Н.Алмуродов олган суратлар.

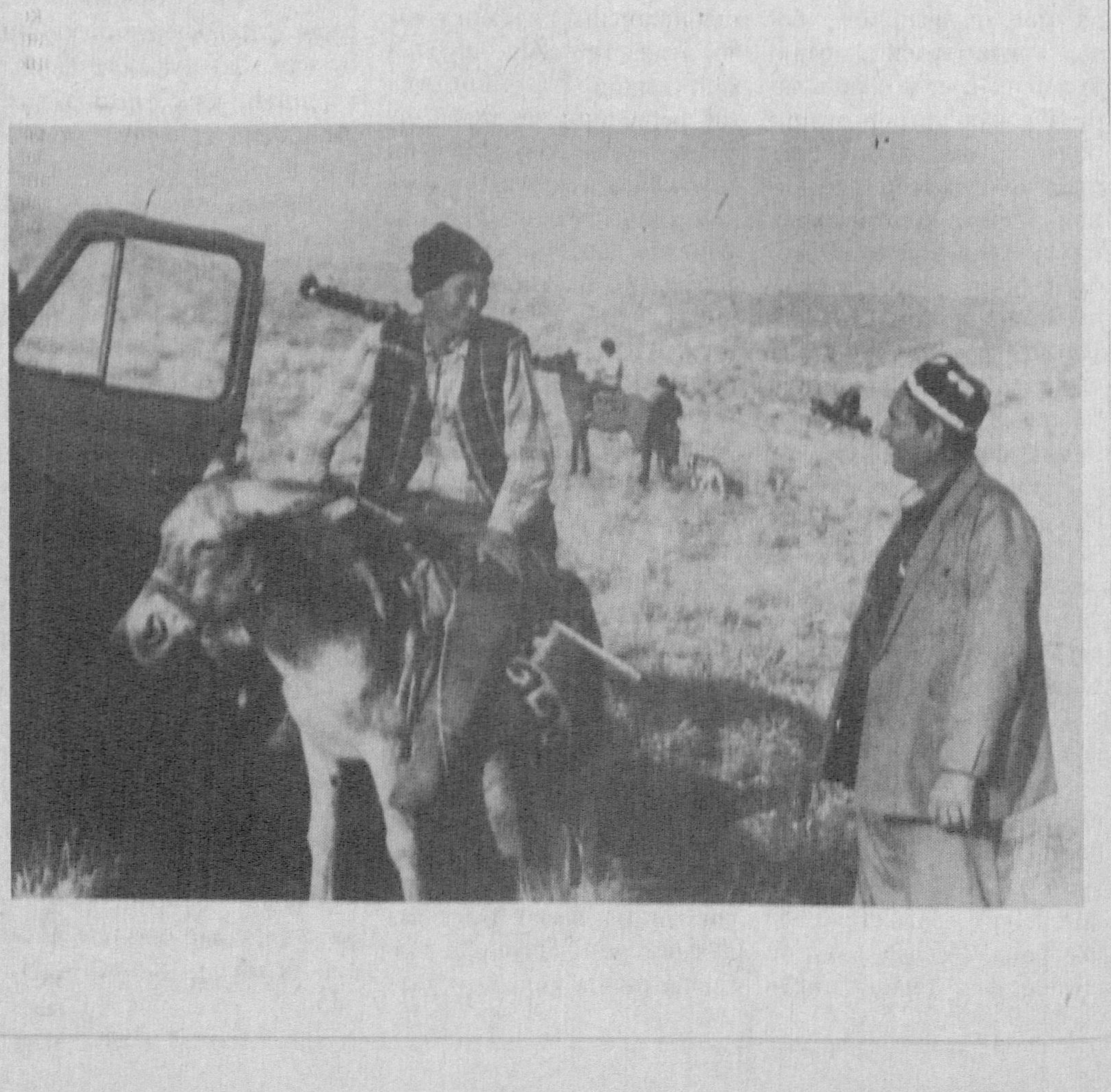

ОИЛА даврасида

Одамийлик сабоқлари

ОРТИҚЧА САРФ-ХАРАЖАТ ИСЛОМИЙ АҚИДА ЭМАС

Ўн саккиз минг оламни яратиб, ундаги жонзотларга нафас ва ризқ берган Аллоҳ Таолога ҳамдлар бўлсин! Ана шу жонзотлар ичида энг азизу мукаррам қилиб ҳазрати одамни яратди. Бунинг учун Роббимизга яна шукрлар айтамиз. Худойи Таоло одамга ақл-заковат бердики, ҳамма нарсани, ҳатто кўзга кўринмайдиганларини ҳам ақл билан билишга қодир қилиб қўйди. Азиз одамга етти минг иқлим итоат этади. Аллоҳ Таоло ана шу итоатдаги нарсалар воситасида Ўзини танишга бандаларини буюради: Қуръони Каримнинг «Бақара» сурасининг 186-оятида шундай дейилади: «Бандаларим, Сиздан (эй Муҳаммад) Мен ҳақимда сўрасалар, Мен уларга яқинман. Менга дуо қилган пайтларида дуогўйларининг дуосини ижобат қиламан. Бас, ҳақ йўлга юришлари учун (улар ҳам) Менинг даъватимга жавоб қилсинлар ва менга иймон келтирсинлар».

Аллоҳ Таоло инсонни бошқа маҳлуқотлардан азизу мукаррам қилиб яратиш билан бирга унинг зиммасига қайси ишларни қилиш, қайсиларини қилмаслик мажбуриятини ҳам юклади. Исломий=шаръий урф-одатлар Қуръон ва Ҳадис кўрсатмаларига суянган ҳолда Аллоҳ олдидаги бандаларнинг масъулияти, бурчдорлиги тушунчасини ифодалайди. Ислом ҳаётий дин бўлгани учун у мусулмонларнинг турмуш тарзига ҳеч қачон оғирликлар юкламайди. Қайсики, тўй-маросимлар, аза-қазолар билан боғлиқ иқтисодий масалаларда исломда кўп енгилликлар мавжуд. Афсус, даврлар ўтиши билан, ислом минтақаларининг кенгайиши билан турли халқларнинг жоҳилият даврларидан қолган урф-одатлари ҳам исломга сингишиб борди. Буни бугунги кунда бўй кўрсатиб турган ўзбек маросимчилигидаги катта иқтисодий сарфиёт мисолида ҳам кўрамиз. Ислом динининг асл таълимотида мусулмонларга маросимчиликда кўп енгилликлар берилган. Маросимчиликдаги чиқимдорликнинг кўп кўринишлари исломда йўқ ва булар кейинги замонларда бидъат сифатида қўшилиб қолган. Масалан, аза-қазо билан боғлиқ кўпгина худойиларни шундай дейиш мумкин. Худойи номи билан аталадиган баъзи иқтисодий сарфиётта баъзи бир нафсга берилган ўзини дин уламолари дегувчиларнинг ҳам айби бор. Дейлик, ота-она ўлгандан кейин ҳаётимиздан кенг ўрин олган уч, етти, йигирма, қирқ, йил, ўрик гуллади, қор тушди каби маросимлар исломда йўқ. Аммо бу маросимларни ўтказишда айрим диний уламолар фатво ҳам берадилар. Улар «Ота-онаси ўлгандан кейин хайр-эҳсон қилиш керак-да» деган ақидага суяниб олганлар. Бу ўринда хайр-эҳсон билан маросимчилик айрича нарсалар эканлигини кўпда унутиб қўйганмиз.

Тўй маросимчилигида ҳам исломий-шаръий қоидалар мавжуд. Афсуски, бизда ҳозир никоҳ тўйидаги кўп олиқ-солиқлар, суннат тўйлардаги кўп сарфиёт бидъат сифатида ҳаётдан кенг ўрин олган. Исломий-шаръий кўрсатмага кўра, оилада ўғил ёки қиз фарзанд туғилса, унинг хурсандчилиги ва Аллоҳ Таологa шукроналик учун енгилгина «Ақиқа» қилиб бериш жоиздир. «Ақиқа» маросимида соч олдириш, исм қўйиш, қулоғига азон айттириш, хатна қилиш, бешикка белаш каби кўп одатларни бирданига адо этиш мумкин. Бизда амалда бўлган маросимчиликда юқоридаги одатларнинг ҳаммаси алоҳида ўтказилиб, кўп иқтисодий сарфиётни талаб этади.

Ислом ҳар бир қиз-ўғилни ёшлигидан илму ҳунар ўрганишга буюради. Юқоридаги маросимларга сарф бўладиган иқтисодни илм-ҳунар эгаллашга сарф этилса, кўп бидъатлардан қутулган бўлар эдик. Зеро, ота-онанинг зиммасида солиҳ фарзандлар тарбиялаш, ўзининг ва жамиятнинг корига ярайдиган соғлом авлодни вояга етказиш хусусида қайғуриши асосий бурчдир.

Қуда-андачиликдаги олди-бердилар кўпчиликни қийнамоқда. Бу ишда ўртача бўлиш икки томонга ҳам енгиллик келтиради ва бўлғуси оила аҳиллиги учун замин ҳозирлайди. Олди-бердилар баъзи низоларга йўл очаётгани сир эмас. Бунга мисоллар кўп. Аллоҳнинг ризолигини, фарзандлари тотувлигини ўйлаган ота-оналар (оилалар) бир-бирларини қийин аҳволга солиб қўймайдилар. Маросимчиликдаги катта сарф-харажатлар жамият ҳаётига ёмон таъсир ўтказади.

Бу йўлда диний уламолар, маҳалла оқсоқоллари сабот билан иш олиб боришлари лозим. Бидъатга мойиллигида худди шу кишиларнинг мутасаддилиги кўзга ташланиб турибди. Тарғибот ишлари, амалий саъйи-ҳаракатлар исломий йўлга қаратилса, натижа яхшироқ бўлардди. Ортиқча сарф-харажат, исрофгарчилик ҳам гуноҳи азим бўлишини ҳар бир мусулмон киши англаб етмоғи, ўз-ўзини ислоҳ қилмоғи фарзи айндир. Аллоҳ Таоло «енглар, ичинглар, аммо исроф қилманглар» деб Қуръони Шарифда буйруқ бергани ҳолда диний уламолар бу буйруққа бефарқ бўлишларини ҳеч бир асос билан оқлаб бўлмайди.

Дунёда яшаш, тирикчилик қилиш доимо машаққатли бўлган. Шу аснода инсон турли қийинчиликларга, баъзан касалликларга дучор бўлади. Дардни ҳам Аллоҳ Таоло беради. Аммо дард берган худо унинг шифосини ҳам беради. Лекин Аллоҳ Таоло тақдири азалда ёзган кун, ризқ-рўз тугаган бўлса, бунинг давоси йўқ, албатта. Уламолар ва фикх олимлари айтишларича, ҳазрат пайғамбар бирор мусулмоннинг охирги ҳаёт дақиқалари яқинлашган пайтда Калимаи шаҳодатни ўқиб туриш савоб бўлишини таъкидлаганлар.

Мусулмон киши вафот этганда, орқада қолганлари ушбу ишларни зудлик билан қилишлари лозим экан: майитни ғусл қилдириб, кафанлаш, майит покиза қилингандан сўнг жаноза маросимини ўтказиш, шаръий асосда қабр (лаҳад) қазилиб, майитни тезроқ дафн этиш, ўша одам тириклигида бирортадан қарзи бўлса, тезроқ қарзидан қутулиш, ўлган одамнинг тириклигида айтган васиятларини бекаму-кўст бажариш.

Бу ишлар ўлган кишининг маблағи ҳисобидан, маблағи бўлмаса орқада қолгани томонидан бажарилади. Аммо бу ишлар, айниқса, васият билан боғлиқ ишлар исломий-шаръий бўлиши керак. Гарчи, ўлган одам исломий-шаръий қоидалардан бехабар бўлиб, қабримга мармартош қўй, мақбара-гумбаз сол, етти, қирқ, йил маросимларини ўтказ деса-да, орқада қолганлар бу маросимларни қилмаса ҳам бўлади, яъни гуноҳкор бўлмайди. Ҳазрат пайғамбар юқоридаги ишларни фарз ёки суннат қилмаганлар. Фақат имкон қадар қилишни буюрганлар. Жанозани дабдаба билан ўтказиш ҳам исломий-шаръий қоидада йўқдир. Аммо жаноза ўқишга қодир илм аҳлини даъват этмоқ жоиз. Шунингдек, ўлик чиққан хонадонда бир неча кун аза тутиш, бировларни кутиб ўтириш ҳам йўқ.Майит чиққан хонадонда кўплашиб, йиғлашиб ўтириш шаръий таомилда гуноҳ билан баробар саналган. Таъзиядорлар вафот этган киши руҳи шод бўлади деб, таом пиширишлари ҳам дурус эмас. Шаръий одатга кўра, таъзияхонада уч кунгача таом пиширилмаслиги, буни қўни-қўшнилар, қавми-қариндошлар бажарсалар яхши бўлади. Маърака маросимларида элга кўп овқат тарқатишни фикх олимлари макруҳ санаганлар. Лекин ўлган кишининг қариндошлари, ёру дўстлари унинг ҳақига дуо-фотиҳалар қилишса, савобдир.

Фарзандлар вафот этган ота-оналарининг ҳаёт вақтларида дўст тутган кишилари билан ҳол-аҳвол сўраб туришлари, уларга муҳаббат билан иззат- ҳурматда бўлишлари ҳам исломий йўл-йўриқдир. Агарки, фарзандлар ота-оналари вафот этганларидан сўнг улардан қолган мол-мулк ҳисобидан камбағалларга, етим-есирларга овқат, кийим-кечак улашсалар бунинг савоби кўпроқдир. Ундан ҳосил бўлган савоб марҳумнинг арвоҳини шод этади.

Вафот этган кишиларнинг хотираси учун кўп исрофгарчилик йўналишида маърака маросимлари уюштиришнинг оилага ҳам, жамиятга ҳам, ўлиб кетган кишига ҳам фойдаси йўқ. Бу ортиқча харажатлар натижасида муҳтожлик келиб чиқса, бу жуда ёмон. Исломий-шаръий маросимчиликда бу савоб эмас, гуноҳкорликдир. Шу боис, ақли зукко кишилар бу борада ўйлаб иш тутадилар. Қуръони карим оятларида айтилганки, етимларнинг молларини егувчилар ёки сарф қилувчилар охиратда уларнинг қоринларидан жаҳаннам олови чиқиб куйдиради.

Авазхон хожи ҲАЙДАР ўғли.
Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси Диний қўмитасининг ходими

Донолар бисотидан

Бўлар бола ўн бешида
«Бошман», дейди.
Бўлмағури ўттизида
«Ёшман», дейди.
***
Катта дарё ҳайқирмас,
Ақлли киши
бақирмас.
***
Ақлсиз хотин
ҳуснини кўз-кўз қилар,
Ақилли хотин -
ақлини.
***
Ота ғайратли бўлса,
Бола ибратли бўлар.
***
Ёмон эркак тўй бузар,
Ёмон хотин уй бузар.

Оила даромади: уни қандай кўпайтириш мумкин?

ЕТТИ ХАЗИНАНИНГ БИРИ

Халқимиз паррандачилик — етти хазинанинг бири деб бежиз айтмаган. Тадбиркорлик билан товуқ боқиладиган хонадонда ҳам тухум, ҳам гўшт етарли бўлади. Ана шу мақсадга қараб зотлар танланади. Масалан, гўштдор зотлар жадал равишда боқилиб, 4—5 ойлигидаёқ гўштга топширилади ва бир йилда битта катта товуқхонада 2—3 маротаба маҳсулот олса бўлади.

Тухумдор зотлар эса узоқ муддат боқилади. Аввало шуни яхши билиб олиш кераккки, хонадон шароитида боқилган жўжалар 7—8 ой давомида етилади ва тухумга киради. Албатта, бу ерда боқув ҳам катта роль ўйнайди. Товуқлар тухумга кирганда аввал 2—3 кунда биттадан, кейинчалик хафтасига 5—6 тадан тухум қўяди. Тухумдор зотлар иккинчи ва учинчи йили жуда яхши, яъни йилига 280—300 та тухум қўйиб, кейинги йилларда эса, махсулдорлиги камайиб боради. Шунинг учун хонадонда товуқларни хар 5 йилда алмаштириб турган маъқул. Албатта, бирданига ҳаммасини йўқотиб эмас, аксинча шу товуқларнинг ўз тухумидан жўжа очириб, уларни катта қилиб, алмаштириш керак.

Гўшт учун боқиладиган зотлар фақат хўрозлар ёки аксинча ҳаммаси товуқлар бўлса ҳам ҳеч зиёни йўқ. Хонадон шароитида товуқларни кўпайтириш учун аввало албатта курк товуқ очирган жўжалардан олиб боқиш керак. Шундай жўжалар катта бўлиб вояга етганида, улар ҳам курк бўлади ва ўзи босиш учун тухум йиға бошлайди.

Жўжа очиш учун қўйиладиган тухумнинг миқдори ёввойи табиатдаги сингари 14 тага боради. Шунинг учун товуқ курк бўлганда (буни товуқнинг феълидан билса бўлади), у хурпайиб, тухумхонадан чиқмай ётиб олади. Бир-икки кун уни безовта қилмай, ташқарида бошқа жойда янги тухумларни йиғиб туриш керак ва уларнинг сони 11—13 та бўлганда товуқнинг тагидаги 2—3 та тухумни алмаштириш керак. Шунда тухумдан жўжалар баравар чиқади. Агар шундай қилинмаса, 1—2 та жўжа чиққанидан сўнг товуқ туриб кетади ва қолган тухумлар палағда бўлиб қолиши мумкин.

Тухумдан чиққан жўжалар 1—2 кун ҳеч нарса емаслиги, сув ичмаслиги ҳам мумкин, бу улар учун хавфли эмас.

Жўжаларни курк товуқ билан алоҳида хонада катта товуқлардан айириб боқиш керак. Шунда улар яхши сақланиб қолади, бўлмаса курк товуқ бошқа товуқлар билан урушиб, жўжаларни босиб, ўлдириб қўйиши ҳам мумкин.

Жўжаларни боқиш унча мураккаб эмас, биринчи 3 кун давомида майдаланган тухум (пиширилган тухум оқсили) билан, сўнгра ивитилган омухта ем, дон қолдиқлари, кепаклари билан боқилади. Кейин эса жуда кўп кўкат хонадондан чиққан ҳамма сабзавот қолдиқларини тўғраб бериш керак. Қолган овқатларни кепакка аралаштириб қуруқ қилиб берилади. 20—30 кундан сўнг жўжалар бемалол донларни ея бошлайди.

Шуни эсда тутиш лозимки, ҳамма вақт жўжаларнинг таги қуруқ бўлиши ва уларнинг уяси кунга қараб туриши керак. Агар улар қуёш нурларида исиниб турмаса, яхши ўсмайди.

Товуқ етти хазинанинг бири эканлигининг бир томони шундаки, у жуда кўп емиш талаб қилмайди ва унинг берган тухуми 2 баробар наф билан қайтади.

А.АЮПОВ.
ТошДУ Биология-тупроқшунослик факультетининг доценти.

Бу гўзал малак дер: - мен бахтли келин,
Ота-онангизга фарзанд бўламан.
Билсангиз самимий муҳаббатимни,
Вафо гулшанига пайванд бўламан.

Бу шаҳло кўзларда ҳаё мужассам,
Сиз билан рўзғорлар обод, сариштa.
Садоқат қасрининг қуёши бўлинг
Эй азиз келинчак, дилбар фариштa.

• Ўзингизни биласизми?

ФЕЪЛИНГИЗ ҚАНДАЙ?

Келинг текшириб кўрамиз... Қуйида келтирилган учта характер типидан, сизнингча сизга кўпроқ мос келадиганини танланг.

Биринчи тип. Сиз табиат қўйнида сайр қилувчиларни ёқтирмайсиз. Дўстлар билан уй шароитида бафуржа мулоқотда бўлиш, сизни сершовқин кафеларда ўтказиладиган ўтиришлардан кўра кўпроқ қувонтиради.

Иккинчи тип. Сиз етарлича енгил одамсиз, одамлар билан тез тил топишиб кетасиз. Лекин сиз кайфиятингизни ҳаддан зиёд тез ўзгартиришга мойилсиз: гоҳо нохуш, гоҳо ҳаддан зиёд қувноқнасиз.

Учинчи тип. Танишларингиз сизни давраларда беқиёс одам деб ҳисоблашади. Сизда юмор ҳисси бор. сиз бошқаларда яхши кайфият уйғота оласиз.

Энди, сизнинг характерингизни қайси типга мослигини қуйидаги саволларга берган жавобларингизга қараб аниқлаш мумкин.

Қанчалик самимий, тўғри жавоб берсангиз, натижа шунча аниқ бўлади. «Ҳа» ва «Йўқ» жавобларидан ўзингизга маъқулини қуйидагича баҳолайсиз:

	ҳа	йўқ
1. Сиз овқатни аччиқ зираворлар билан истеъмол қиласизми?	3	2
2. Сиз давраларда ўзингизни яхши ҳис қиласизми?	2	1
3. Сизда баъзан қувончдан шифтгача сакрагингиз келадими?	4	3
4. Меҳмонларингиз кўнглини хуш қила олишни биласизми?	3	2
5. Сизнинг бошингиз тез-тез оғриб турадими?	1	2
6. Баъзида тишингизни тозалашни унутасизми?	4	2
7. Сочингизни фақат бир хил турмаклайсизми?	3	1
8. Кроссвордлар ечишни ёқтирасизми?	1	4
9. Бадантарбия билан шуғулланасизми?	3	1
10 Сизда тез-тез мелонхолик кайфият бўлиб турадими?	1	4
11. Сиз, тинч, бамайлихотир вазиятда ишлашни ёқтирасизми?	4	1

Энди тўплаган балларингизни ҳисоблаб чиқинг.

Агар 20 дан кам балл тўплаган бўлсангиз, бу сизнинг 1-типга мансуб эканлигингизни билдиради. 21—25 балл — иккинчи типга моссиз. Агар тўплаган балингиз 25 дан кўп бўлса, учинчи типга мансубсиз.

Садоқат ФАЙЗИЕВА тайёрлади.

ГУГУРТ ҚУТИСИ

«Ишонч» устахонаси.

Рўзғорда кўпгина бўшаган пластмасса идишлар ташлаб юборилади. Уларга озгина ишлов берилса ундан фойдали идишлар ясаш мумкин бўлади. Суратда сиз минерал сувдан бўшаган идишдан ясалган мосламани кўриб турибсиз. Ундан ошхонада гугурт қутиларини сақлашда фойдаланасиз. Мосламани газ плиткаси ёнига ўрнатиб қўйинг. Шу тарзда майда сочилувчи нарсаларни ҳам унда сақлаш мумкин.

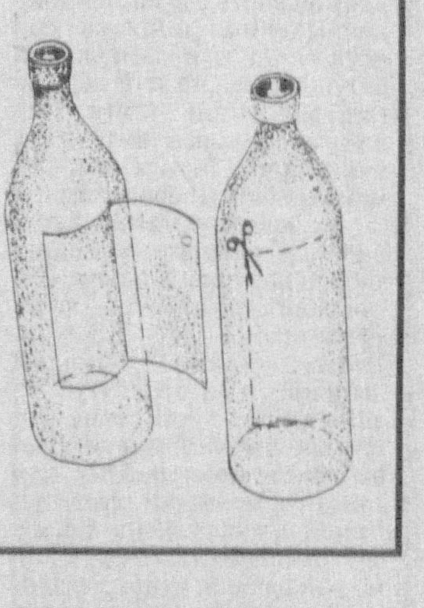

Ота-оналар бурчаги

ОЛАМНИНГ БЕБАҲО ГЎЗАЛЛИГИ

Дўстлик ва ўртоқлик - инсон маънавий оламининг бебаҳо мулки бўлиб, бу олийжаноб ҳисни фарзандларимизда жуда ёшликдан тарбиялаб, камолга етказиб бориш керак.

Ёшликдан дўст, ўртоқ орттирмаган ёки бу ажойиб туйғулардан маҳрум бўлган бола катта бўлгач ҳеч кимга, ҳатто кексайган, ёрдамга муҳтож бўлган ота-онасига ҳам меҳр-муҳаббат кўрсатаолмайди. Чунки, мурғакликдан бошлабоқ, унинг қалбига бошқаларни эмас, ўзини севиш, каттакичикларга ғамхўрлик кўрсатиш эмас, ўз ҳаловатини ўйлаш, ҳамма нарса фақат уники бўлишига одатланган. Бир сўз билан айтганда, бола худбин бўлиб вояга етган.

Агар дўстинг билан тенг
кўрсанг баҳам,
Шодлик тенг кўпаяр,
тенг бўлинар ғам.
Эркин Воҳидов.

Ўртоқлик ва дўстлик тушунчалари бир-бири билан узвий боғланган бўлса ҳам, лекин улар айнан бир хил нарса эмас. Бир жамоада ишлаётган ёки ўқиётган, ягона мақсад сари интилаётган кишиларни ўртоқ деймиз. Дўстлик - ўртоқликнинг анча юқори босқичи ҳисобланади. Қизиқиши ва дунёқараши, билим савияси ва маслаги, характер хусусиятлари бир-бирига яқин кишиларда ўзаро ҳурмат асосидаги дўстлик ришталари вужудга келади. Дўст, ўртоқ бир-биридан андоза олади, бир-биридан ўрганади, бир-бирига тақлид қилади.

«Дўстингни кўрсат - кимлигингни айтиб бераман» деган нақл бор. Шундай экан, фарзандларимизнинг дўст ва ўртоқлари кимлар эканлиги бизни лоқайд қолдирмаслиги керак. Уларнинг дўстлигига ўринсиз аралашмаган ҳолда эҳтиёткорлик, зийраклик билан улар ўртасидаги муносабатлар қандай асосда-самимийлик, тенглик, ўзаро ҳурмат асосида қурилганми-йўқми, билиб олишимиз лозим.

Маълумки, болалар оилада кўрган ва ўрганган нарсаларини мактабда, кўча-кўйда давом эттирадилар. Агар оилада ака-укалар ўртасида иноқлик, ҳамжиҳатлик бўлмаса, албатта, бу оиладаги болалар мактабда ёки кўчада ўз тенгқурлари билан ҳам яхши муносабатга кириша олмайдилар.

Ёшликдаги дўстлик ва ўртоқлик самимий, беғубор бўлади. Унда ҳеч қандай ғараз ва таъмагирлик бўлмайди. Лекин, кўпгина болалар муомала қилиш маданияти, кўникмалари ва тажрибалари бўлмаганлиги учун ўз ўртоқлари, тенгқурларига қандай муомала қилишни яхши билмайдилар. Баъзан бир-бирлари билан қўпол, қўрс, буйруқ оҳангида гаплашишлари, бир-бирлари билан тез-тез аразлашиб кетишлари мумкин. Бу ерда икки беғубор қалб дўстликка интилаётгани, лекин муомала қилиш маданияти бўлмаганлиги учун, улар ўртасидаги дўстлик ва ўртоқлик муносабатлари мустаҳкамланмай қолаётганлигини кузатиш мумкин. Бундай пайтларда ўқитувчилар, ота-оналар ва катталарнинг ўз вақтида берган маслаҳатлари уларга ёрдам беради. «Инсонни тарбиялаш, деган эди донишмандлардан бири - бу аввало унинг бошқа кишиларга муносабатларини тарбиялашдир».

Юқори синф болаларида, айниқса, дўст орттиришга интилиш кучаяди. Чунки бу ёшда уларда ўзига хос майллар, эҳтиёжлар, мустақил фикр ва дунёқарашлар вужудга кела бошлайди. Шунинг учун ҳам бу ёшда ўз сир-асрорларини ўртоқлашадиган, сирлашадиган, ўзини қизиқтираётган масалаларга жавобни биргаликда топадиган дўст, ўртоққа эҳтиёж кучаяди. Улар бир-бирлари билан ҳар қанча гаплашишса ҳам- суҳбатлари тугамайди. Баъзан, ота-оналар буни нотўғри тушуниб, «Сенга ўртоғинг бўлса бўлди, ота-онанинг кераги йўқ», деб таъна-дашном берадилар. Аслида, бундан қувониш керак. Чунки, ўртоқ, дўст бўлиш каби бебаҳо фазилат ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Ота-оналарни эса кўпроқ фарзандларининг «одамовилиги», тенгқурларига қўшила олмаслиги ташвишга солиши, хавотирга туширши керак.

Тўғри, баъзан фарзандларимизнинг ўртоғи ёки дўсти ўзининг у ёки бу хислати, характер хусусияти билан бизни қаноатлантирмаслиги мумкин. Дейлик, бири шўх, бирови тартиббузар, тўполончидир. Лекин шу билан бир пайтда у ажойиб қалб эгаси, ўртоқликни юқори қадрлайдиган дўст бўлиши мумкин. Унинг хулқидаги айрим номақбул жиҳатларни йўқотиш учун биз катталар нега бефарқ бўлишимиз керак? Оналар учун оғир аҳволда қолган боланинг бегонаси бўлмайди деган нақл бор-ку?! Бундан ташқари баъзи бир болалар ўз ота-онасининг эмас, балки ўзлари ҳурмат қиладиган кишиларнинг панд-насиҳатларига қулоқ солиши, уни қабул қилиши мумкин.

Баъзан, қўни-қўшнилар ўртасида бўладиган аччиқ-чучук гапларга болалар ҳам жалб қилиналики, бу ҳеч кечириб бўлмайдиган хол. «Фалончининг қизи билан пистончининг ўғли билан ўйнама. Мен унинг онаси билан уришиб қолдим», дейдиган ота-оналар учраб туради. Катталар ўртасида бўладиган гап-сўзларга, жанжалларга болаларни аралаштирмаслик ёки болалар ўртасидаги ўйинларга, жанжалларга катталар қўшилмаслиги керак.

Ўтган йили қишда бир уй олдида ўтиб кетаётиб, шундай бир ҳолатни кузатдик. Ташқарида олти-етти яшарли икки бола бутун борлиқни унутиб, чана тортиб ўйнашаётган эди. Шу пайт тўрт қаватли уйнинг учинчи қаватидаги дераза шаҳд билан очилди-да, бир аёлнинг шанғиллаган овози эшитилди: - Ҳой, Бахтиёр, нима, сен уни малаймисан? Ҳадеб сен уни тортавермай, сени ҳам тортсинда, текин хизматкорини топмай ўлсин! Бир олам завқ билан ўйнаётган болалар ўйини бузилди. Чана тортиб юрган бола ўртоғини чанадан туширди. Бир оз нима қилишларини билмай туриб қолишди. «Ҳали чиқ, ўйнаймиз», дейишди-да, ҳар ким ўз уйига кириб кетди. Болалар ўйинига онанинг бу хилда ўринсиз ва қўпол аралашиши фақат ўйинини ғина бузиб қолмади. Балки болалар қалбига шахсиятпарастлик, худбинлик уруғини ҳам сочди.

Уйимиз эшиклари фарзандларимиз дўст ва ўртоқлари учун доимо очиқ бўлсин. Биз уларни худди ўз фарзандларимиздек кўришимиз ва қабул қилишимиз керак. Бир донишманд айтган экан, «Ака-ука дўст бўлмаслиги мумкин, лекин дўст ҳамиша ҳам ака, ҳам укадир».

Мавлуда ҚОСИМОВА,
Мўминхон МАМАТОВ,
ТошДУ доцентлари.

ПАРДОЗХОНА

Машҳур олим Н. В. Никольский шундай ёзади: «Тери ва юзнинг кўриниши асаб системалари билан чамбарчас боғлиқдир. Шунинг учун ҳам кайфияти баланд одамларнинг териси ёш кўринади. Аксинча, ёмон кайфиятда юрувчи кишининг териси ёшига нисбатан қари кўринади».

Доимо руҳий толиқишда бўлганларнинг асаблари тез-тез бузилиб ранглари хира тортади. Кайфияти яхши, қувноқ, хушхулқ одамларнинг чеҳраси эса тиниқ бўлади.

Абу Али ибн Сино рангни тиниқлаштириш учун нўхат ва илитилган тухум, гўшт селини ва анжир ейишни тавсия этган.

Терини қуёш, шамол ва совуқдан асрашда тухум оқи ёки араб елимининг ивитмасини, сувда ивитиб сузиб олинган кепаксиз нонниг увоқларини олиб, тухум оқи билан аралаштирилиб уни юзга суртилиши ҳам айтиб ўт ган.

Ўтмишда аёллар саҳарда ивитилган зира сувида юзларини чайганлар. Юз юмшоқ ва латофатли бўлиши учун қатиқ, қаймоқдан ҳам фойдаланганлар. Седона юзни тиниқ ва қизил қилишини яхши билганлар.

Аёл қандай ёшда бўлмасин юз терисининг соғлом ва тиниқлиги унинг қувончидир. Юз териси тўғри парвариш қилинса, чеҳрасидаги мафтункорлик узоқ йиллар сақланади.

Ранг тиниқлигини сақлаб қолишда табиий воситалардан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Юз териси қуруқлашиб қолса, лимон, бодринг, петрушка дамламасини суриб, 10—15 дақиқадан сўнг ювиб ташланади. Пахтани юмалоқлаб минерал сувга хўллаб, 10 дақиқа майин ҳаракатлар билан юз артилса, тери тарангланиб, тиниқлашади.

Майдаланган бодринг пучоғи устига 2 стакан қайноқ сув қуйиб, тўрт соат тиндирилиб, сузгичдан сузиб юз ювилса, юз терисини оқартиради.

Битта тухум сариғига 100 грамм қаймоқ, яримта лимоннинг шарбати аралаштирилиб юзга суртилса ундаги доғлар йўқолади.

МУЯССАР ШАМСИЕВА
шифокор.

БОЛАЛАР СЎЗЛАГАНДА

— Менга яна бир бўлак торт беринг, — сўради қизча мезбондан.

— Сенинг ойинг қўшимча овқат сўраш одобдан эмаслигини ўргатмаганми?

— Ойим бу гапни айтганларида торт бўлагининг бундай кичкина бўлишини билмаганлар-да.

* * *

Анваржон уйғониб кетди.

— Ойи, ҳозир мен минган тойчоқ жудаям чиройли экан-а? — деди кўрган тушини хотирлаб.

— Вой, ўғлим-ей, тойчоқни сен кўрибсан, мен уни қайдан билай?

— Вой, ойи, шундоқ ёнимда турувдингиз-ку...

* * *

Тарбиячи Гулнора опа болаларга вақт бўлаклари тўғрисида тушунча берди. Кейин болалардан сўраб кўрди:

— Вақтнинг энг кичкина бўлаги нима деб аталади?

— Секунд, — деди Камола.

— Тўғри, ундан кейинги бўлаги-чи/

— Минут, — деди Нигора.

— Тўғри, ундан кейинги бўлагичи?

— Соат, — деди Зуҳра.

— Тўғри, ундан кейинги бўлаги-чи?

Ҳасан ҳам қўлини кўтардида, «будильник» деб юборди.

Фахриддин ҚОДИРОВ
тўплади.

«РОМАНСКА» ҚОРОВУЛИ УСТА КУЛОЛ ВА ҲАМРОҚУЛ...

(Абдулла Қаҳҳор таваллудининг 90 йиллигига)

Истиқлол дарди билан яшаб, Россиянинг босқинчилик сиёсатини 30-йиллардаёқ дадил фош этиб ташлаш - осон эмас, бошни гаровга қўйиб ёзиш деган сўз эди. Зеро, сталинчи қотилларнинг ёвузлиги айни 30-йилларда авжга чиқиб, Чўлпон, Фитрат, Абдулла Қодирий ва уларнинг қатор сафдошларини худди шу кезларда қатлиомга дучор этилгани тарихимизнинг энг кирлик даври бўлиб қолган-ку?! Бироқ Абдулла Қаҳҳор- майда ҳикоялар устаси, буюк адиб сифатида ўз ўтмишдошларининг энг улуғ ғояларини айни 30-йилларда ғоят катта жасорат билан давом эттирганига бир назар ташласак, унга ҳамиша хос бўлган - довюраклик, иймон-эътиқодда собитлик нимадан иборатлигига яна қойил қоламиз...

Бу буюк ёзувчигина эмас, буюк шахснинг чинакам ижодкорга хос маънавий оламига, эл=юрт манфаати учун бутун борлиғини фидо қилиб яшаганига минг марта гувоҳ бўлганмиз. Ҳар бир асари, йиғинларда чиқиши - худди байрам тантаналаридай кутиб олинганини ҳамон ҳаяжонланмай эслай олмаймиз... Негаки, унинг ўз ибораси билан айтадиган бўлсак, «ёзувчи халқнинг тили учида турган, айтолмаган гапини» топиб айтиши керак... Агар биз «Инсон манфаатлари йили» деган муқаддас иборани тилга олганимизда Абдулла Қаҳҳор, Ойбек, Шайхзода, Ҳамид Сулаймон сингари буюк аждодларимиздан қолган бой маънавий меросни кўз олдимизга келтирсак, уларнинг ҳали очилмай қолган ёрқин, муҳим, энг қимматли ажойиб қирралари янгидан-янги саҳифалари билан намоён бўлади...

Мадомики, маънавиятимиз тарихига жиддийроқ ёндошганимиз сари нималарни кўрамиз деб савол қўяр эканмиз, манави нуқтага бир эътибор берайликчи: 1933 йиллар. Қизил империя Марказий Осиёда қирғинини кун сайин авжга чиқараётган кезлар. Ҳамманинг ер=суви, дўкон-дастгоҳи тортиб олинаётибди, қишлоқда «қулоқ», шаҳарда «шўрога ҳақсиз» тамғалари билан «халқ душмани», «миллатчи» қабилидаги айбномалар бутун ахборот воситаларида ҳар куни тўлиб тошиб ётади... Одамлар қамалади, сургун қилинади, отилади ва ҳоказо... Ҳа деса, «душманни қуритиб, социализм қурамиз» деб жар солади шўро етакчилари... Нима қилиш керак? Бу хил жабр=зулм, эл бошига солинаётган фожиалар - Абдулла Қаҳҳордек етук ёзувчи ва чуқур билимдон сиймонинг қалбларини ларзага солмай қўймас, вужудини муттасил ўртарди.

Ана шу нуқтаи=назардан ёзувчининг 1933 йилда ёзган «Томошабоғ» сарлавҳали бир кичик ҳикоясининг эмас, бир неча йирик жанрдаги бадиий бутун бир асарга тенг келадиган мавзунинг атиги бир шингил ҳикояси китобнинг икки ярим бетида нақадар маҳорат билан ифода этилганини эслаш - бизни бутун бир аср қаърига сургашига ҳайрон қоламиз. Ҳикояча «Томошабоғ» деб аталади. Тагига «ўтмишдан» деб ёзилган. Эпиграфидачи? Бундай дейилган: «Эй бус=бутун аёлати вайрон ўлон ватан, ҳар гўшаси замонада зиндон ўлан ватан». Кўриб турибсиз: сарлавҳа жуда оддий туюлади. Бирон томоша жойи ҳақида деб ўйлашингиз мумкин. Аммо ҳикоячани ўқиб, даҳшатга тушасиз - мустамлакачилар бошимизга солган не-не кулфатлардан бири кўз олдимизда бутун даҳшатлари билан намоён бўлади=қўяди...

Тошкентнинг Янги шаҳар қисмидаги энг марказ жойга чор Россияси босқинчилари учун солинган дабдабали турар жой. Бундай гўзал қурилиш бошқа ерда бўлмагани учун содда маҳаллий аҳоли уни «томошабоғ» деб билган бўлса керак. Ёнидан ўтганлар унга ҳавас билан қараб кетишади. Оддий халқ уни «Романска» деб атаган, яъни Романовларга тегишли уй-жой. Октабр тўнтаришидан кейин гўё мустамлакачиликка «барҳам берган»қизиллар даврида «Романска» пионерлар саройи деб аталадиган бўлди. Ана шу сарой бўлмасдан илгари ўша иморат- бутун шаҳарга даҳшат-қўрқув солиб келган. Мустамлакачилар ерли аҳоли бошига ҳар хил, арзимаган баҳоналар билан азоб бераверишни одат қилиб олганлар.

Абдулла Қаҳҳор худди шу мавзуни «Томошабоғ»да усталиқ билан ёритишда ғоят катта жасорат кўрсатади. Оддий қадоқчи Ҳамроқул синиқ идиш-товоқларни чегаллаб тузатиш туфайли «Романска»нинг қоровули -Стокгулов билан танишиб, ошно бўлиб қолади. Қоровулнинг русча фамилиясини айтишга тили келмайдиган даражадаги содда Ҳамроқул бу янги танишини Уста кулол деб атайди, ўзича унга шундай от қўйиб олган. Бу ерда икки хил халқ ўртасидаги энг оддий кишилар ўртасидаги яқинлик иккисининг бошига бало солганини ҳам кўрамиз.

Уста кулол Ҳамроқулнинг бетоблигини кўриб, андак нафасини ростлаб олишга чақиради. Бирга озгина ўтириб суҳбтлашаётганда бир миршаб-офицер келиб, ҳар иккаласининг ҳам кўкраклаарига тепиб-тепиб, қаматишга буйруқ бериб юборади... Шу баҳона билан шаҳардаги айрим «тартибсизлик»ларга барҳам берилаётгани ҳақида газеталарда ахборотлар чиқиб турарди.

«...Ўтган 23 сентябрда мазкур шаҳарда Русия даҳасидаги Романовский боғида ҳам шу қабила беадаблик содир бўлган. Чунончи, сартиялардан бири ўзларига соҳиблик қилиб турган Русия тўраларининг истироҳатгоҳларига кирган, яъни ниҳоятда беадаблик қилган...» ва ҳоказо.

Энди ўйлаб кўрайлик, 30=йиллардек хунрезлик босқичида Россия Марказий Осиёга, жумладан Туркистонга нималар келтирганини ёвазиш билан чекланиб қолмаган Абдулла Қаҳҳор ундан кейинги барча мураккаб хавф-хатарли вазиятларда ҳам ўз жасоратидан қайтгани йўқ. Эл-юрт бошига фожиалар солаётганларни ўта билимдонлик журъат билан фош этиб ташлайвериш- бу буюк сиймонинг яшаш тарзига айланиб қолади. Бусиз ўзини тасаввур этолмасди у. Асли ёзувчи ва ҳар қандай онгли зиёлининг маънавий қиёфаси шу эмасми?

Абдулла Қаҳҳор ҳеч қачон ўз виждони-иймонига қарши бормаган. «Пахта яккаҳокимлиги» авжга чиққанда Ўзбекистонда бу дўзах азобига айланиб кетгани, пахтага сепиладиган заҳарли дорилар инсонларни ёппасига хароб қилаётгани ҳақида «Литературная газета»да чиққан ҳам Абдулла Қаҳҳор эди-да! Биргина шу мақола туфайли унинг соғлиғи яна ёмонлашди. Унга қарши «исён»лар кўтарган мақолалар ташкил этилди. Ёзувчилар уюшмасида энг йирик сиймоларимиз бошига не-не кунларни солган Милчак исмли бир ўткунчи ва унинг ҳамтовоқларини ғоят қаттиқ фош этиб, ўз ихтиёри билан Тошкентни тарк этишга мажбур қилган ҳам Абдулла Қаҳҳор эди=да! Бугина эмас, ёзувчи 60 ёшга кирганда унга бағишланган йиғида - «Мен солдат эмасман. Мен партиянинг онгли аъзосиман» деб, ўзининг манқурт эмаслигини дангал айтгани учун унга неча кишилашиб ҳужум қилишган, шу баҳона катталардан бирини иккинчисига қарама-қарши қўйиб гиж-гижлатишганини биз ҳамон эслаймиз.

Яна бугина эмас, «Тобутдан товуш» асари саҳнага чиқиши билан унга туҳматлар ёғдирилганини нима деб аташ керак. Гўё асардаги Суқсуров ҳам, Нетайхон ҳам ўзбеклар йўқ, бу бизга социализм берган ҳурлик, таълим-тарбияга зид деб жар солганларга нима дейиш керак?!

Мана шу икки асаар ва юбилейда айтилган гап ҳақида икки оғиз изоҳ: «Тобутдан товуш»да 50-60 йиллардаги авжга чиққан порахўрлик ва ниҳоят, «текин пул тешиб чиқади» қабилидаги носоғлом-порахўр оилалардаги аёлларнинг юлғич ва маиший бузуқлиги - жамиятда озмунча фожиаларга олиб келганми?! Суқсуров - амалдор. Бирон одамга умрида бирор марта холис яхшилик қилган эмас, қилмайди ҳам. Хотини ҳам шунга ўрганган. Дабдабали ҳовли-жойлар қуриб олишган. Суриштириб қолинса - бунча ҳаракатни қаердан топганлари очилиб қолади. Шундан чўчиб ҳовлини бировлар номига ўтказиш, бунинг учун эса энг бемаъни найранглар ўйлаб чиқариш, Нетайхон бу орада ўйнаш топиб, эрига хўжайинлик қилиши, турли-туман пасткашликлар Суқсуров оиласини аллақачон чиритиб юборган.

«Партиянинг онгли аъзоси» ибораси эса, айни кунларда ҳам ғоят катта аҳамиятли, маънавий қиёфани белгилайдиган фазилатлардан бири. Яъни кўр=кўрона яшаш, юқоридан берилган буйруқнигина бажаришдан бошқага ярамайдиганлар ҳеч қачон фойда келтирмаган. Зеро, ҳар қандай вазиятда ҳам инсон бошқа маҳлуқотдан фақат онги билан ажралиб туришини ҳисобга олсак, Абдулла Қаҳҳорнинг бу фикрига қарши чиққанларни ким деб аташни ҳар ким ўзи ҳал қилсин!

...1964 йил баҳори-апрель ойининг 10 санаси. 1959 йилги зиёлилар қурултойида оқланган Абдулла Қодирий ва унинг бир қатор сафдошлари ижодигаа янгидан қараш, асарларни нашр этиш масалалари ўртага ташланди. Ҳаммаа ёқда аллақандай жонланиш, чайқалиш ва қандайдир - сўз билан айтиб бўлмайдиган иккиланиш, хавфсираш сингари зиддиятли тушунчалар айқаш-уйқаш бир давр. Абдулла Қодирийнинг икки романи 1958-59 йилларда янгича сўз боши билан нашр этилган.

... Қодирийнинг туғилганига етмиш йил тўлиши нишонланадиган бўлди. Домла Иззат Султон Қодирий ижодини оқлашда анча азият чекиб, романига янгидан сўзбоши ёзганлар, мажбурият орқасида ёзувчига айрим танқидий қарашларни изҳор эттанига қарамай домлага қаттиқ ҳужум бошланган. 64 йилдаги йиғинда маърўза қилишни домлага топширишганда у киши рад қиладилар ва каминани огоҳлантириб, «мабодо сизга топширишса сиз ҳам рад қилинг, чунки нима десангиз - шундан чатоқ топишади» деб қўйдилар. Ниҳоят, ўша йили 10 апрель куни Академия тил-адабиёт институти биноси мажлислар залида йиғин бўлди. Мен йиғинга бир оз олдинроқ борган эдим - залда ҳечким йўқ, битта Ойбек домла (жойлари жаннатда бўлгур), ҳурматли зот бир ўзлари қўлларини орқага қилиб у ёқдан бу ёққа юриб турибдилар.

Бир оздан кейин Ёзувчилар уюшмаси котибларидан битталари аранг келдилар, ортларидан бошқалар - тил адабиёт институти ходимларидан уч-тўрт киши, ундан кейин ёзувчи Пиримқул Қодиров, ва бир оздан кейин Абдулла Қаҳҳор билан Кибриё опа кириб келишди... Залда ҳаммаси бўлиб ўн-ўн бешдан ошмайдиган одам. У вақтларда Қодирий юбилейига келишга ҳам қўрқадиганлар кўп эканлигини биз кейинроқ тушуниб етдик.

Мажлис бошланди. Юбилей маърузасида Қодирийни шундай ерга урилгандики, агар унинг сўзлари тасдиқланадиган бўлса, Қодирийни яна тирилтириб суд қилиш ва янгидан отиб ташлаш лозим бўларди. Биз Пиримқул, Ойбек ва шу кабилар ҳаммамиз гижиниб ўтирибмиз, аммо лом=мим деёлмаймиз. Маърузачи «Қодирийни адойи тамом қилиб» тугатгандан кейин музокарага ҳеч ким чиқмади. Залда жимлик. Ким нима қилишини ҳам, нима дейишини ҳам билмади. Маърузага биров қўшилмайди ҳам, ёмонламайди ҳам. Ғалати ҳижолат зални босди.

Мажлисни бошқараётган зўрлаб Ғафур Ғуломни сўзлатди. «Сиз Қодирий билан ишлагансиз, кўргансиз, сиз, гапиринг», деб туриб олди. Ғафур Ғуломни жуда малол келиб сўз бошлади. Гапи-гапига қовушмай қолди. Чунки сўзламоқчи эмаслиги билиниб турарди. ниҳоят залдагилар ҳам сўраганидан кейин сўз бошлади. Нималардир деди, ва Абдулла Қодирий роман ёзди, аммо бизнинг бугунги тушунчамиздаги оврупоча романни беролмади. «Муштум»да бирга ишлаганмиз, кўришганмиз» қабилидаги иборалар билан сўзини тугатди.

Кутилмаганда Абдулла Қаҳҳор қўлини кўтариб сўз олди. Залда бирдан жонланиш пайдо бўлди. Чунки Абдулла Қаҳҳор сўзга чиққан йиғинда ҳар сафар ҳамманинг қалбида узоқ ёки абадий сақланиб қоладиган бирон гап бўларди. Кўпчилик доим уни «қани энди Абдулла Қаҳҳор сўзга чиқса» деб кутарди. Агар Абдулла Қаҳҳор келармиш деган йиғинни эшитса, ўз=ўзидан кўпчилик оқиб келаверарди.

Хуллас, Абдулла ака сўзга чиқдилар. Гапни айни Қодирий романларидан бошлаб «Абдулла Қодирий бизнинг ҳозирги тушунчамиздаги, оврўпоча романларнинг ўзбек адабиётидаги энг яхши намуналарини берди. Оврўпо гази билан ўлчаганда ҳам бу романлар ҳамма талабларга бемалол жавоб беради» деб гап бошлаб қайнаб кетди... Ёзувнинг «биринчи романи чиққандаёқ ҳаммамиз унга мафтун бўлганмиз. Номини эшитганмиз. Иккинчи романи учун материал тўплашга Кўқонга борганда биз ҳам эшитиб қолиб, талай одам кунга эргашиб юрганмиз. Бир оғиз гапиришга журъат этмаймиз.Унга бир пиёла чой таклиф этиш қаёқда, осмонда учиб юрган фариштани ерга таклиф этишдек туюларди... деб Қодирий шаънига энг мақтов гапларини тўкиб солди.

Ҳаммамиз маза қилиб эшитдик. Енгил тортдик. Маърузадаги ва ундан кейинги гаплар адойи тамом бўлди. Ундан кейин Абдулла Қаҳҳор шоир Боту ижоди устида тўхтади. Ўша кезлари «Ўзбек совет адабиёти тарихи очерклари « (икки томлик) нашрдан чиқиб, талай гап-сўзлар, аралаш-қуралаш фикрлар, зиддиятлар яна авжга чиққан. Абдулла Қодирийга ёпиша-ёпиша ҳали чарчамаган қизилчилардан бирлари «Ҳа, Чўлпон «Кеча ва кундуз» шеърида ҳам бизга қарши чиқади, совет давлатини ёруғликда кўролмайди» деб юрган бир шўрлик «Боту ҳеч қачон биз томонга ўтган эмас» деб жар солиб юрган эди. (Икки оғиз изоҳ: у шўрлик биз деганда - ўзини совет ҳукумати маъносида, биз томонга деганда - советлар томонига деб биларди). Абдулла Қаҳҳор Боту маънавиятига муносабат ҳақидаги фикрларини шундай баён қилди: «Бўлар иш бўлди деган экан. Майли. Боту ҳақида. Мен унинг ҳамма асарларини яқинда бошқатдан ўқиб чиқдим. Боту жуда ёш, комсомол шоир. Шеърларида, бошқа асарларида советларга зид бирор нарса кўрмадим. Ёшларга хос, комсомолларга хос хусусиятлар бор. Аммо бирон ёт мафкурага оид жойини кўрмадим. Асарларини босиб чиқариш керак».

У сўзини тугатди. Бошқа ҳечким сўзга чиқмади. Ҳаммамиз Абдулла Қаҳҳор билан Кибриё опа орқаларидан кузатиб чиқдик. Эшикда «Волга»си турган экан. Кўчага чиққандан кейин Абдулла Қаҳҳор Пиримқул Қодировни ўзи билан машинага ўтказиб олиб кетди. Ғафур Ғулом югуриб келиб «Абдулла кўришиб турайлик! Бизникига келгин!» деб хайрлашди. Ўша куни ҳаммамиз Абдулла Қаҳҳор сўзлари, унинг Қодирий, Боту ва бошқа ёзувчилар меросини ўрганиш, ўзбек адабиётининг ҳозирги аҳволи, унга одамларнинг турли=туман зиддиятли қарашлари ҳақидаги фикр-мулоҳазалари таъсирида тарқалишдик.

Кейинчалик Пиримқулни учратиб сўрасам, Абдулла ака уни тўғри боғларига - Дўрмонга олиб кетибдилар. Йўл-йўлакай Абдулла Қаҳҳор ўша кунги сўзларидан ўзи ҳам рози бўлгани, пайтдан фойдаланиб юрагида қайнаб турган дардларидан бир қисмини айтиб олганидан мамнун бўлиб гапирибди. Ана шу воқеадан кейин Абдулла Қодирийга ва Боту ижодиётига муносабатларда бир қатор ижобий ўзгаришлар бўлди. Асарлари бирин-кетин босилиб чиқа бошлади. Сўзбоши ёзганлар ҳам оз-моз ҳушёр торта бошладилар. Ойбек домла Москвада чиқиб турган «Дружба народов» журналида ўзбек адабиёти, унинг бой мероси, маънавиияти, жумладан Абдулла Қодирий ижодига қарашлар, унга тегишли баҳо бериш ҳақида ғоят эътиборли мақолалар билан чиқдилар.

Ана шу қарашларга Мақсуд Шайхзоданинг «Мирзо Улуғбек» драмасини ҳам қўшиб тасаввур этсак, маънавий меросга ҳурмат билан қарашга интилиш энг илғор зиёлиларимизга қанчалик қимматга тушганини озгина тасаввур эта олардик. Негаки, ёв қочган, ботир кўпайган даврлар билан, ёв қочмаган, ботир кўпаймаган даврлардаги шахсларнинг қиёфалари аниқ кўриниб туради.

Негаки, бизда гоҳо «фалончи энг мураккаб даврда яшади, унга оғир бўлди» деган гаплар учраб туради. Аввало гап шундаки, «энг мураккаб бўлмаган» давр бўлганми?! Ҳаёт бор экан, ҳамига у мураккаблигича қолади. Фақат имон-эътиқоди бутунларга яшаш доимо ҳам осон бўлавермайди. Абдулла Қаҳҳор умр бўйи эл-юрт қайғусида, унинг манфаати учун адолатсизликка қарши очиқ курашиб яшади. Айнан у билан бирга яшаб умрида бирор марта эл-юрт манфаати йўлида адолатсизликка қарши бир оғиз сўз айтмаганлар ҳозир ҳам индамай яшаб юрибдиларку! Ана шуларни ўйлаганда шахсдан шахс, ёзувчидан ёзувчи тафовути намоён бўлаверади...

Биз мазкур ишда ҳар қайси ёзувчининг бирор муносабат билан санаси ўтказиладиган бўлса, ёзувчининг туғилган йили, жойи, ёзган асарлари рўйхатини санаб чиқишдек сийқаси чиққан йўлдан бормай, Абдулла Қаҳҳорнинг 90 йиллиги муносабати билан унинг маънавиятимизни тиклаш бобидаги энг қалтис даврларда кўрсатган жасорати, билимдонлиги, эл-юртим деб ёниб яшаганлиги устида қисман фикр юритишга ҳаракат қилдик. Бу мавзу ҳали кўп йиллар давом этади.

Аҳмад АЛИЕВ

Теннис

«БУЮК ИПАК ЙЎЛИ — САТЕЛМИТ» ТУРНИРИ

Катта теннис спортнинг энг қизиқарли турларидан бири. Жаҳондаги энг машҳур кишилар, президентлар, ҳукумат бошлиқлари, кино юлдузлари, таниқли ишбилармонлар уни севиб томоша қилиш билан биргаликда, ўзлари ҳам тез-тез кортларда ўзаро беллашиб туришади. Шунингдек, катта теннис омманинг жами қатламларига ҳам кириб бораётир. Бу назокатли ўйиннинг бошқаларга қараганда қандайдир ички бир жозибаси борки, етти яшардан етмиш яшаргача бўлган кишиларни ўзига оҳангработдек чорлаб кетади.

Аслида халқаро теннис турнирлари доимо мамлакатларнинг жаҳондаги обрўси ва нуфузини оширишга хизмат қиладиган кўприк вазифасини ўтаб келган. Мамлакатимизнинг бир қатор шаҳарларида ўтказилаётган профессионал теннисчиларнинг «Буюк Ипак йўли — Сателлит» турнири ҳам ушбу шарафли ва масъулиятли вазифани бажаришда катта аҳамият касб этади.

Тан олиб айтиш керак, яқин — яқинларгача Ўзбекистонда катта теннисни ҳақиқий спорт турларидан бирига айланади, дейишса кўпчилик ишонмасди. Ушбу спорт турини ўзларининг «касб»лари қилиб олган ўз ишининг усталари пайдо бўла бошлади.

Намангандаги «Дўстлик» теннис кортида бир ҳафта давомида 10 дан ортиқ мамлакатлардан ташриф буюрган моҳир теннисчилар баҳслашдилар. Бу ерда профессионал теннисчиларнинг «Буюк Ипак йўли — Сателлит» саралаш беллашувининг учинчи босқич ўйинлари ниҳоясига етди.

Мусобақада серқуёш мамлакатимизнинг Олег Огородов, Вадим Куценко, Дмитрий Томашевич сингари иқтидорли спорт усталари ҳам муваффақиятли иштирок этишди. Айниқса, 18 нафар вакиллимиз якка ва жуфтлик баҳсларида ўзларини кўрсатдилар. Майдонга биринчи бўлиб Т. Хонхўжаев, Х. Маққамов жуфтлиги билан Россия теннисчиларидан В. Хебара, А. Глазаровлар чиқишди. Бундан ўзбекистонлик теннис усталари ғолиб чиқди. Спортчиларимизнинг кучли, бурама зарбаларини қабул қилиш ҳамманинг қўлидан келавермайди, албатта. Словакиялик моҳир теннисчи Томас Катар якка беллашувларда ғолиблик шоҳсупасига кўтарилди. Томаснинг қўлга киритган бу ютуғи табиий ҳол эмас, албатта. У турнир давомида ўзининг бошқа теннисчилардан кучли ва маҳоратли спортчи эканлигини тўлиқ исботлади. Жуфтлик беллашувларида эса ниҳоятда чиройли ўйин кўрсатган исроиллик Михаил Коган билан Анди ранлар турнир ғолиби бўлишди.

Мусобақанинг ташкил қилиниши ўзининг қўлами, улуғорлиги, юксак даражаси билан барча-барчани ҳайратга солди. Энг муҳими, Ўзбекистондаги учрашувлар спортчиларга жаннатмакон юртимизга меҳр қўйиш, тинчлик ва барқарорлик нима эканлигини англаш имконини берди.

Турнирнинг якунловчи — мастерс босқичи Фарғона шаҳрида бўлиб ўтаяпти.

Спартакиада

АЁЛ БЎЛИШ ОСОНМИДИ?..

Чунки бу ёруғ дунёнинг энг оғир юки ана ўшаларнинг гарданида, рўзғорга улгуриш, шошилинч ташвишлар ҳам етмагандек, кимларгадир ёқа билиш... Эҳ-ҳе! айтишга осон, аммо айни кунда аёлларимиз ҳам шунчаки оила даврасида чегараланиб қолаётган экан.

Тўрт кун давомида ўказилган Тошкент шаҳар хотин-қизлари ўртасидаги биринчи спартакиада ўз ниҳоясига етди. Мусобақада пойтахтимизнинг барча туманларидан келган 500 нафардан ошиқ хотин-қизлар спортнинг 8 тури бўйича ўзаро беллашдилар. Волейбол бўйича қизғин беллашувларда Мирзо Улуғбек тумани спортчилари биринчи, Миробод тумани спортчилари эса иккинчи ўринни эгаллади. Теннис бўйича ғолиблик шайхантаҳурликларга насиб этди. Стол тенниси мусобақасида Чилонзор тумани теннисчилари ғолиблик шоҳсупасига кўтарилди. Бадминтон ва шашка бўйича пешқадамликни шайхонтахурлик қизлар қўлга киритишди. Шундай қилиб, мусобақада умужжамоа ҳисобида Шайхантаҳур тумани спортчилари биринчи ўринни эгаллашди. Чилонзорликлар иккинчи ва Мирзо Улуғбек тумани спортчи қизларига иккинчи ўрин насиб этди.

Мусобақа сўнггида пойтахтимиздаги Олимпия шон-шуҳрати музейида спартакиада ғолибларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари, шаҳар хотин-қизлар қўмитасининг раиси Саида Абдураҳимова барча спортчиларни улкан муваффақиятлар билан қутлади. Сўнгра ғолиб чиққан терма жамоа ва спортчиларга шаҳар ҳокимининг махсус совринлари ва фахрий ёрлиқлари топширилди.

Шаҳар хотин-қизларининг спартакиадаси ҳар икки йилда бир марта доимий равишда ўтказиладиган бўлди.

Улуғбек ЖУМАЕВ.

FAT-FAT ДЕГАН ҚАРНАЙЧИ

Ёш келин-куёв Ёр Муҳаммад билан қоракўз Ширин бир-бирларидан ажралишмоқчи эмасдилар, бироқ уларни ажратишди. Тўғри, улар ўз ҳохишлари билан ҳам никоҳдан ўтишмаган эдилар. Эроннинг Ислом шаҳрида яшовчи икки художўй афғон, оиласининг бошлиқлари уларни унаштириб қўйишган эди. Ўшанда куёв ва келин беш ёшда эдилар. Мусулмон мамлакатларида қадимги ўрф-одатга кўра болаларни жуда эрта, ҳатто туғилганида ҳам «бешиккетти» қилиб қўйиш сақланиб қолган.

Ширин билан Муҳаммад бор-йўғи икки йилга бирга яшашди холос. Тасодифан куёвнинг бувиси келиннинг буваси билан гап талашиб, уришиб қолишди. Шу туфайли ёш оила бузилди, уларни ажратишди. Кўп ўтмай келин ҳам, куёв ҳам бир-бирларини қўмсай бошлашди. Аммо на чора. Ҳозирча ярашишнинг имкони йўқ. Икки қария ҳамон муросага келишмаяпти. Бу ҳолнинг қачонгача давом этиши номаълум.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Манзура. 15 баҳоринг муборак бўлсин. Сенга узоқ умр, бахт- саодат тилаймиз.

Онанг Назира ва оила аъзоларинг.

ТАШКИЛОТ, МУАССАСА ВА ФИРМАЛАР РАҲБАРЛАРИ ҲАМДА ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА !

Ногиронларни соғломлаштириш "ЯНГИ ВАТАН" кичик корхонаси кенг ассортиментдаги канцелярия молларини етказиб беришда сизнинг ишончли шеригингиз ва йирик таъминотчингиздир.

Корхона Европадан олинган қуйидаги янги молларни сотади:

Ўзи йиғиладиган "Trodat","Colop","Dormy" штампларни;

Ўзи йиғиладиган ручкаларни;

R50,R40 муҳрлар учун ускуналарни;

"Dormy" тамғаси мастикасини;

"SCHNEIDER", "HEILT","RELICAN" немис фирмаларининг маҳсулотлари бўлмиш:

1. Бизнес папкалари
2. Рўйхат дафтарлари
3. Ручкалар
4. Қалам ва бошқалар ҳаммаси

СИЗНИНГ ОФИСИНГИЗ УЧУН

Манзил: Тошкент шаҳри, У.Носир кўчаси 91-уй, 47, 48-хоналар: Тел. (3712) 50-58-89, 50-67-28

ФУҚАРОЛАР, ФИРМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР ДИҚҚАТИГА !

Ўзбекистон Республикаси "Ёғмойтамакисаноат" уюшмаси қошидаги "МАРКАЗ" ҳиссадорлик жамияти Аргентинадан олинган ускуналарда ўша мамлакатдан келтирилган ХУШБЎЙ ҚОРА ЧОЙнинг қадоқланганини сотиб олишингизни таклиф этади.

Ҳар қутидаги чойнинг вазни 50 грамм бўлиб, 25 қоғоз қопчада жойлашган.Ажойиб таъмли бу чойни ичган одамга тетиклик ва бардамлик бахш этади.

"Марказ" жойлашган манзил :

Тошкент-700015, Нукус кўчаси 73—уй.
Телефон: /3712/ 55-66-03

ОРОЛБЎЙИ МИНТАҚАСИДАГИ КАТТА БОЗОР

Нукус шаҳрида бозор қуриладиган бўлди. Бунинг учун шаҳар ҳокимлиги 70 гектар майдон ажратди. Ҳозир бу ерда қурилиш ишлари жадал бошланди.

Маълумки, бозор шу ерда яшовчи аҳоли ҳаёти, турмуш тарзини билиш учун ўзига хос мезон ҳисобланади. Шу боис ҳам буюк авлод-аждодларимиз бозорларнинг гуллаб-яшнаши, тўкин-сочинлиги учун катта аҳамият беришган. Айниқса, мамлакатимиз мустақилликка эришгандан кейин бозорлар ривожланиши учун кенг йўл очилди. Бу борада Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилгача қишлоқ инфратизимини ривожлантириш тўғрисида»ги қарори муҳим роль ўйнади. Кўплаб гузарлар қуришга киришиляпти. Ҳар бир йирик аҳоли яшаш пунктларида бунёд этилаётган гузарлар мажмуида албатта, бозор бўлишига эътибор берилди. Аммо бу борадаги ишлар ҳали ҳам талаб даражасида эмас эди. Шунинг учун ҳам мамлакатимиз. Президенти Ислом Каримов Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси навбатдан ташқари сессиясидаги маърузасида 2500 мингдан ортиқ аҳоли яшайдиган Нукус шаҳрида фақат битта бозор борлигини, у ҳам санитария талабларига жавоб бера олмаслигини танқид қилган эди. Қорақалпоғистон республикаси ҳукумати юртбошимиз кўрсатмаларига зудлик билан жавоб беришга киришди. Қисқа муддатда Нукус марказий бозорининг лойиҳаси ишлаб чиқилди. Бозор учун шаҳарнинг шимолий-шарқий қисмидан 70 гектар майдон ажратилди. Танланган жой ўзининг ғоят қулайлиги билан ҳам диққатни жалб қилади. Бу ерда Нукус темир йўл вокзали жойлашган. Унга яқин жойда эса Оролбўйи минтақасидаги энг йирик автовокзал қурилмоқда. Яна энг муҳим жиҳати, бозор автомагистрал йўлининг шундоққина бўйида жойлашган. «Учқудуқ Тўрткўл—Нукус» темир йўли ва «Қўнғирот-Битнеу-автойўли» қурилиб, келаси йил фойдаланишга топширилиши — қурилиши бошланаётган бозорнинг гавжум бўлишини таъминлаши шубҳасиздир.

Ҳозир Нукус Марказий бозори қурилишини «Орол сув қурилиши» бирлашмаси махсус бўлинмалари олиб бормоқда. Дастлаб расталар учун махсус майдончалар тайёрланаяпти.

Ишончимиз комилки, келаси йил Оролбўйи минтақасидаги энг йирик Нукус бозори дастлабки тижоратчилар ва ҳаридорларни қабул қилиб олади. Уларга барча қулайликлар яратиш-бозор қурилиши лойиҳасида кўзда тутилган. Бу эса янги бозорнинг қисқа муддатда гуллаб-яшнаши, ўзига хос мавқега эга бўлишини таъминлайди.

Зеро, бозори бой элнинг турмуши ҳам фаровон бўлади.

АБДУ РАҲМОН,
«Ишонч» мухбири,
Нукус шаҳри.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши Ўзбекистон энергетиклар касаба уюшмаси Марказий қўмитасининг раиси Нуриддин Эркиновга отаси

Эркин БЎРИБОЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон энергетиклар касаба уюшма Марказий Қўмитасининг Раёсати ва ходимлари Ўзбекистон энергетиклар касаба уюшма Марказий Қўмитасининг раиси Нуритдин Эркинович Эркиновга падари бузруквори

Эркин БЎРИБОЕВ нинг

бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир: Саидакром САИДВАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Л.ГУЛЬ, Э.ЁҚУБОВ, Ф. МУЛЛАЖАНОВ, М. ОТАҚУЛОВ, А.СИЛЕНКОВ, А.СУЛТОНОВ, М.ТУЛАГАНОВА, Р.УБАЙДУЛЛАЕВА, Б.УМУРЗОҚОВ, А.ФАРМОНОВ, Ф.ХОЖИҚУЛОВА, Х.ШАЙХОВ, Ф.ШОҲИСМОИЛ, З.ҚОДИРОВ.

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78

БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва ижтимоий-сиёсий ...-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маърифат - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва муҳбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва реклама - 56-...

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-82-18, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчда - 6-03-40, Қаршида - 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, "Правда Востока" кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64560; 64561.
Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Формати А-2, ҳажми 2 босма табоқ